

Behandelingsvoorstel voor de commissie WEM en REG

Onderwerp: Vaststelling richtlijnen en commentaarnota MER Reconstructie Gelderse Vallei/Utrecht-oost

Cie-datum : 11/3/'02, resp. 18/03/'02 Cie-nummer:

Procedure: in GS (na Cie. Vergadering) op: 26/02/'02	inspraak: nee
eerdere behandeling in cie: nee	op:
in PS: nee	op:

Behandelend ambtenaar: K. Vreekamp/A. van Biezen

toestel: 2104/2218

b.g.g.: 2465

Samenvatting:**Inleiding**

Door de provincies Gelderland en Utrecht wordt een reconstructieplan op grond van de Reconstructiewet voorbereid voor het gebied Gelderse Vallei/Utrecht-Oost. Hiertoe heeft de Reconstructiecommissie i.o. van de provincies opdracht gekregen om een (voor)ontwerpreconstructieplan op te stellen en als advies aan beide colleges aan te bieden. Ten behoeve van dit reconstructieplan moet een MER worden opgesteld. Om de richtlijnen voor het MER te kunnen vaststellen is door uw college in september 2001 de startnotitie MER gepubliceerd, gevolgd door een inspraak- en adviesronde. Hierop zijn 25 reacties binnengekomen. Voor de beantwoording van de reacties is een commentaarnota opgesteld, welke is bijgevoegd.

Advies Commissie m.e.r.

Op 29 januari 2002 heeft de Commissie voor de m.e.r. advies uitgebracht over de door GS vast te stellen richtlijnen. Deze richtlijnen dienen als toetsingskader voor het op te stellen MER. De Commissie m.e.r. adviseert in de m.e.r.-procedure gefaseerd te werk te gaan. Naast een procedureel advies heeft de Commissie m.e.r. zich globaal ook uitgesproken over de inhoud van deze fasen.

Twee fasen-structuur

Voorgesteld wordt het advies van de Commissie m.e.r. over te nemen maar inhoudelijk in fase 1, voortbordurend op dit advies, reeds in fase 1 een voorkeursalternatief op hoofdlijnen uitwerken en hiermee niet wachten tot fase 2. Zie voor procedure en inhoudelijke informatie over de fasen ook "vervolg samenvatting" op de volgende pagina. De thans door het college vast te stellen richtlijnen (fase 1) dienen als kader voor de eerste fase van deze m.e.r.-procedure.

Advies Commissies WEM en REG

Formeel is in de organisatieverordening (art. 4A) de gehele m.e.r.-procedure gedelegeerd naar GS. Hieronder valt ook het vaststellen van de richtlijnen. I.v.m. het voorstel de procedure gefaseerd te doorlopen worden de Commissies WEM en REG om advies gevraagd inzake de fasering en de richtlijnen.

Wordt geagendeerd:

X om advies over de volgende vraag (vragen):

Gaat de Commissie accoord met:

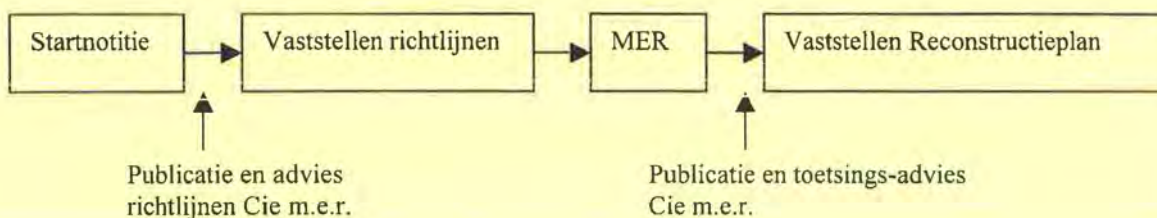
1. de gefaseerde m.e.r.-procedure
2. het feit dat, voortbordurend op het advies van de Commissie m.e.r., reeds in fase 1 een voorkeursalternatief op hoofdlijnen wordt uitgewerkt (i.t.t. tot hiermee te wachten tot fase 2)
3. het op de overige punten overnemen van het advies van de Commissie m.e.r.
4. de opgestelde richtlijnen
5. de opgestelde commentaarnota

Vervolg Samenvatting:

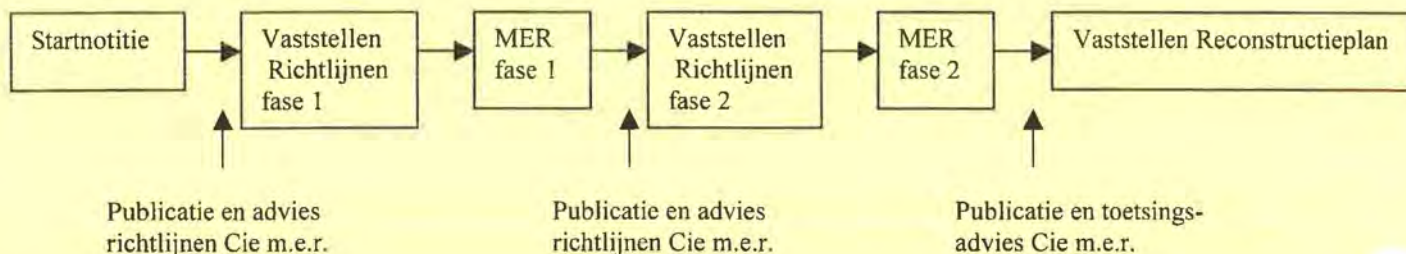
De fasering procedureel

De gefaseerde aanpak ziet er procedureel dan als volgt uit (zie onderstaand schema). Verschil met de “normale” aanpak is dat in de gefaseerde aanpak tweemaal i.p.v. eenmaal een richtlijnenadvies wordt gegeven door de Commissie m.e.r. en dat twee maal richtlijnen moeten worden vastgesteld door de provincies. Dit maakt het mogelijk om met de richtlijnen in te spelen op het planvormingsproces. In dit open planproces wordt de bandbreedte waarbinnen het reconstructieplan tot stand komt steeds verder ingeperkt en worden steeds concretere keuzes gemaakt. De richtlijnen in twee fasen sluiten hier op aan, doordat de richtlijnen in de eerste fase globaler kunnen zijn en toegespitst op deze fase waarin nog veel keuzes gemaakt moeten worden. De richtlijnen voor de tweede fase zullen gedetailleerder eisen stellen aan de te onderzoeken milieueffecten voor het voorkeursalternatief en het meest milieuvriendelijke alternatief.

“Normale” m.e.r.-procedure:

Gefaseerde m.e.r.-procedure:

De fasering: inhoudelijk

Naast een procedureel advies, heeft de Commissie m.e.r. zich ook globaal uitgesproken over de inhoud van deze fasen. Voorgesteld wordt dit advies over te nemen, met dien verstande dat met de ontwikkeling van het voorkeursalternatief niet wordt gewacht tot de 2e fase, waar de Commissie m.e.r. van uit gaat. Voorgesteld wordt om reeds in de eerste fase een voorkeursalternatief op hoofdlijnen uit te werken. Dit om eventueel tijdverlies als gevolg van de 2-fasen aanpak tot een minimum te beperken en tevens betrokken partijen te doordringen van de noodzaak om met elkaar keuzes te maken voor het gebied die passen binnen de doelstellingen voor de reconstructie.

Fase 1: inhoudelijk

In de eerste fase wordt de door de Commissie mer zo genoemde “gesanctioneerde bandbreedte” voor het reconstructieplan uitgewerkt. Om tot deze gesanctioneerde bandbreedte te komen, worden - per deelgebied en voor het gehele gebied en per functie - de bestaande situatie, de autonome ontwikkeling en een knelpuntenanalyse beschreven. Voorts wordt bepaald binnen welke bandbreedte naar oplossingsrichtingen gezocht kan worden, uitgaande van de huidige wetgeving en harde randvoorwaarden afkomstig uit vastgesteld

beleid. Tot slot wordt rekening gehouden met de ruimte waarbinnen de streek bereid is naar oplossingen te zoeken. Op die manier ontstaat de bedoelde "gesanctioneerde bandbreedte".

In fase 1 wordt - zoals gezegd - ook al toegewerkt naar een voorkeursalternatief op hoofdlijnen. Dit alternatief ontstaat door landelijke en provinciale doelen te vertalen naar het reconstructiegebied en de deelgebieden. Zo nodig wordt een prioritering toegekend aan deze doelen. Deze prioritering wordt toegekend vanuit een integrale visie op het reconstructiegebied. Het voorkeursalternatief op hoofdlijnen zal vergezeld gaan van een inrichtingsopgave.

Het afwegingsproces dat voorafgaat aan de bepaling van het voorkeursalternatief op hoofdlijnen moet transparant te zijn. Daartoe zal - naast de milieu-effecten - in elk geval ook aandacht moeten worden besteed aan de aspecten doelbereik, kosten (globaal) en draagvlak. De studiealternatieven die in de startnotitie al globaal zijn beschreven kunnen in het proces op weg naar het voorkeursalternatief op hoofdlijnen een goed hulpmiddel vormen. Daarmee is de het MER (fase 1) afgerond. De gesanctioneerde bandbreedte, het voorkeursalternatief op hoofdlijnen en de inrichtingsopgave vormen de uitgangspunten voor de uitwerking van fase 2.

Fase 2: inhoudelijk

In de tweede fase gaat de aandacht vooral uit naar:

- 1 de nadere uitwerking en onderbouwing van het voorkeursalternatief en het zichtbaar maken van de milieu-effecten daarvan;
- 2 het bepalen van het meest milieuvriendelijke alternatief en de milieu-effecten daarvan.

Het MER (fase 2) moet vooral de bestuurlijk relevante informatie opleveren, die bij de uiteindelijke besluitvorming m.b.t. het reconstructieplan van belang is.

Besluiten GS

GS hebben, conform voorgestelde punten, het volgende besloten, waarbij zij alleen op punt 6 afwijken en betrokken gedeputeerde mandateren i.p.v. de betrokken portefeuillehouder:

- 1) In te stemmen met de door de Commissie m.e.r. voorgestelde m.e.r.-procedure in 2 fasen
- 2) In die zin het advies van de Commissie m.e.r. te interpreteren, dat reeds in de eerste fase wordt begonnen met de ontwikkeling van een voorkeursalternatief, te weten door middel van uitwerking van een voorkeursalternatief op hoofdlijnen
- 3) Het advies van de Commissie m.e.r. voor het overige over te nemen
- 4) Bijgevoegde richtlijnen voor het MER vast te stellen onder voorbehoud van een positief advies van de Statencommissies WEM en REG
- 5) Bijgevoegde commentaarnota n.a.v. inspraak vast te stellen onder voorbehoud van een positief advies van de Statencommissies WEM en REG
- 6) De betrokken gedeputeerde te mandateren een begeleidende brief vast te stellen waarmee de richtlijnen en commentaarnota verzonden worden aan de Reconstructiecommissie i.o.
- 7) De richtlijnen en commentaarnota ter kennisneming toe te zenden aan de wettelijk adviseurs van de m.e.r.-procedure (LNV, VROM, Cie m.e.r.) en de insprekers onder voorbehoud van een positief advies over de richtlijnen van de Statencommissies WEM en REG

RICHTLIJNEN VOOR HET MILIEU - EFFECTRAPPORT

T.B.V. RECONSTRUCTIEPLAN

GELDERSE VALLEI / UTRECHT - OOST

INHOUDSOPGAVE

1 INLEIDING

2 HOOFDPUNTEN VAN DE RICHTLIJNEN

3 BESTAANDE SITUATIE, AUTONOME ONTWIKKELING EN KNELPUNTENANALYSE

- 3.1 Algemeen
- 3.1.1 Knelpuntenanalyse
- 3.2 Water en bodem
- 3.3 Natuur
- 3.4 Landbouw
- 3.5 Recreatie
- 3.6 Landschap, waaronder bos en cultuurhistorie
- 3.7 Leefbaarheid

4 BELEID, BANDBREEDTE, DOELEN, VISIE EN INRICHTINGSOPGAVE

- 4.1 Beleid
- 4.2 Gesanctioneerde bandbreedte
- 4.3 Doelen en integrale visie
- 4.4 Inrichtingsopgave

5 SAMENVATTING VAN HET MER (FASE 1)

1 INLEIDING

De provinciale besturen van Utrecht en Gelderland gaan een Reconstructieplan vaststellen voor het gebied Gelderse Vallei/Utrecht-Oost. Het Reconstructieplan beoogt een kwaliteitsimpuls te geven aan het landelijk gebied. Het gebied wordt globaal begrensd door de randmeren in het noorden, de A27 in het westen, het Amsterdam-Rijnkanaal, meer naar het zuiden via de rand van de Utrechtse Heuvelrug naar de Nederrijn, deze naar het oosten volgend tot aan Wageningen, dan langs de rand van de Veluwe naar het noorden tot aan de A28 bij Harderwijk. Het reconstructiegebied Gelderse Vallei/Utrecht-Oost is ca. 104.000 ha groot. In het gebied liggen 25 gemeenten geheel of gedeeltelijk, tevens liggen er ongeveer 4.800 agrarische bedrijven en er wonen ca. 850.000 inwoners. De agrarische bedrijven hebben ca. 50.000 ha cultuurgrond in gebruik. Tevens is er 21.500 ha. natuurgebied aanwezig.

De startnotitie heeft ter inzage gelegen van 17 september t/m 12 oktober 2001. In deze periode is de mogelijkheid geboden in te spreken op en te adviseren over de voor het MER vast te stellen richtlijnen. In de richtlijnen wordt aangegeven welke informatie het MER moet bevatten om het milieubelang volwaardig in de besluitvorming mee te kunnen wegen. Bij brief van 29 januari 2002 heeft de Commissie voor de milieu-effectrapportage advies uitgebracht over de richtlijnen. De hoofdpunten van dat advies zijn bijgevoegd. Naar aanleiding van de publikatie van de startnotitie zijn 25 inspraakreacties ontvangen. In de naar aanleiding daarvan opgestelde commentaarnota zijn de inspraakreacties samengevat en van commentaar voorzien.

2 HOOFDPUNTEN VAN DE RICHTLIJNEN: GEFASEERDE AANPAK.

Gelet op de complexiteit van de materie bestaat het risico dat in het op te stellen MER een grote hoeveelheid milieu-informatie wordt opgenomen, die uiteindelijk geen of slechts geringe betekenis zal blijken te hebben voor de besluitvorming. Om dit te voorkomen wordt gekozen voor een transparante opsplitsing van de procedure in twee fasen.

In de eerste fase moet de "gesanctioneerde bandbreedte" worden uitgewerkt. Deze bandbreedte sluit in ieder geval die oplossingsrichtingen uit die niet in overeenstemming zijn met de huidige wetgeving of met de harde randvoorwaarden van het vastgestelde beleid. Voorts dienen - per deelgebied en per functie - de bestaande situatie, de autonome ontwikkeling en een knelpuntenanalyse te worden beschreven conform hetgeen daarover in hoofdstuk 3 is vermeld. Op basis van deze analyse en rekening houdend met de ruimte waarbinnen de streek bereid is naar oplossingen te zoeken ontstaat tenslotte de bedoelde gesanctioneerde bandbreedte. Deze dient helder te worden gepresenteerd.

In de eerste fase dient te worden toegewerkt naar een voorkeursalternatief (VKA) op hoofdlijnen dat ontstaat door doelen gebiedsspecifiek te maken en onderling te prioriteren vanuit een integrale visie op het gebied. Het VKA op hoofdlijnen dient vergezeld te gaan van een inrichtingsopgave. Het afwegingsproces dat voorafgaat aan de bepaling van het VKA op hoofdlijnen dient transparant te zijn. Daartoe dient in elk geval aandacht te worden besteed aan de aspecten doelbereik, milieu-effecten, kosten (globaal) en draagvlak. De studiealternatieven die in de startnotitie globaal zijn beschreven kunnen in het proces op weg naar het VKA op hoofdlijnen een goed hulpmiddel vormen. Daarmee is de eerste fase van de m.e.r. afgerond.

De gesanctioneerde bandbreedte, de integrale visie en de inrichtingsopgave vormen de

uitgangspunten voor de uitwerking van fase 2. Fase 2 bestaat uit:

- ☛ de nadere uitwerking en onderbouwing van het VKA en het zichtbaar maken van de de milieu-effecten daarvan;
- ☛ het bepalen van het meest milieuvriendelijke alternatief (MMA) en de milieu-effecten daarvan.

Fase 2 moet vooral de bestuurlijk relevante informatie opleveren, die bij de uiteindelijke besluitvorming een rol dient te spelen.

De nu voorliggende richtlijnen (fase 1) dienen als kader voor de eerste fase van deze m.e.r.-procedure. Naar aanleiding van de presentatie van het MER (fase 1) zullen Gedeputeerde Staten een pakket van aanvullende - tweede - richtlijnen (fase 2) vast stellen. Het uiteindelijke MER (fase 2) dient bondig te zijn, met de juiste, feitelijke informatie informatie t.b.v. de bestuurlijke besluitvorming m.b.t. het reconstructieplan.

3 BESTAANDE SITUATIE, AUTONOME ONTWIKKELING EN KNELPUNTENANALYSE

Artikel 7.10, lid 1, onder d van de Wm:

Een MER bevat ten minste: "een beschrijving van de bestaande toestand van het milieu, voor zover de voorgenomen activiteit of de beschreven alternatieven daarvoor gevolgen kunnen hebben, alsmede van de te verwachten ontwikkeling van dat milieu, indien de activiteit noch de alternatieven worden ondernomen."

3.1 Algemeen

De bestaande toestand van het milieu in het studiegebied en de autonome ontwikkeling hiervan moeten worden beschreven als referentie voor de te verwachten milieu-effecten van de reconstructie. Er dient in het MER (fase 1) een toelichting gegeven te worden op de begrenzing van het plangebied. Het studiegebied omvat het plangebied en omliggende gebieden, voor zover daar effecten van de voorgenomen activiteit kunnen optreden. Per milieuaspect (bodem, water etc.) kan de omvang van het studiegebied verschillen.

Aangegeven dient te worden hoe in het MER zal worden omgegaan met de stedelijke gebieden. Wat zal ten aanzien van de stedelijke ontwikkelingen wel worden beschreven – ruimteclaims op het buitengebied bijvoorbeeld – en wat zal niet worden meegenomen?

Onder de autonome ontwikkeling wordt verstaan: de ontwikkeling van het milieu, zonder dat de activiteiten van de reconstructie worden gerealiseerd. Bij deze beschrijving moet het MER uitgaan van ontwikkelingen van de huidige activiteiten in het studiegebied en van reeds genomen of te nemen besluiten. Als niet zeker is of bepaalde ingrijpende activiteiten zullen doorgaan of niet, dan kunnen hiervoor verschillende scenario's worden gebruikt.

3.1.1 Knelpuntenanalyse

In aansluiting op de beschrijving van huidige toestand en autonome ontwikkelingen moet in het MER worden aangegeven voor welke bestaande en verwachte knelpunten het voornemen een oplossing moet bieden. Beschreven moet worden waar de huidige situatie strijdig is met beleidsdoelen zoals die voor het gebied zijn geformuleerd. Per deelgebied en per functie (water, natuur, landbouw, recreatie, landschap en cultuurhistorie) dient te worden aangegeven wat de belangrijkste knelpunten en kansen zijn in de huidige situatie en in de toekomst uitgaande van de autonome ontwikkelingen.

In de volgende paragrafen wordt aangegeven welke aspecten van de huidige toestand, autonome ontwikkelingen en knelpunten in het MER beschreven moeten worden, per deelgebied en voor het plangebied als geheel.

3.2 Water en bodem

Naar verwachting zal het aspect "water" een sturend principe vormen voor dit MER. In nauwe samenhang met het Reconstructieplan zal een stroomgebiedvisie worden opgesteld. In het MER dient aandacht te worden besteed aan de huidige toestand van het hydrologische systeem (in relatie tot de functies), de knelpunten in het systeem en de stuurbaarheid van de systeemvariabelen.

Eisen aan de beschrijving van de huidige toestand van het watersysteem:

- ✎ In hoofdlijnen (bondig) inzicht in het functioneren van het hydrologische systeem (grond- en oppervlaktewater, relatie met hoogteligging en bodemopbouw).
- ✎ Een Beschrijving van de toestand van het systeem in relatie tot de diverse functies voor de belangrijke variabelen (zoals ontwateringsdiepte, hoogte grondwaterstanden, kwaliteit, dynamiek oppervlaktewater, berging, uitspoeling of andere voor het hydrologische systeem en de aanwezige functies relevante aspecten).
- ✎ Een samenvattende beschrijving van de knelpunten en kansen in het systeem in de huidige situatie, uitgaande van de filosofie van WB21 (met gebruik van de termen wateroverlast, watertekort, waterkwaliteit).
- ✎ Inzicht in welke mate de hierboven genoemde variabelen stuurbaar zijn (dit in verband met mogelijke ingrepen).

Doordat de beschrijving zo veel mogelijk wordt gerelateerd aan de diverse functies ontstaat een goed beeld van de knelpunten in het systeem en de mogelijkheden om dit systeem aan te passen (zo mogelijk in relatie tot veranderende functies). Deze informatie kan benut worden om de bandbreedte ook vanuit de optiek van bodem en water goed te bepalen. Globaal dienen de mogelijke maatregelen beoordeeld te worden op hun haalbaarheid. Het heeft immers niet zo veel zin doelstellingen te formuleren als de benodigde ingrepen niet haalbaar zijn.

Bij de beschrijving wordt zoveel mogelijk gewerkt met ruimtelijke (differentiërende) informatie in de vorm van kaarten. Overwogen kan worden om te werken met gevoeligheidskaarten per functie, waarbij ook de randvoorwaarden van de diverse functies worden toegelicht.

Om te kunnen komen tot een goede hydrologische analyse dient het studiegebied - waar nodig - ruimer genomen te worden dan het plangebied. Daarbij dient de waterscheiding te worden gevolgd. Tevens dienen de deelsystemen afzonderlijk beschreven te worden met waterscheidingen als grenzen. In een stroomgebiedvisie wordt een doorkijk naar de

langere termijn opgenomen en mogelijke maatregelen voor de korte termijn. Indien in het kader van deze stroomgebiedsvisie inderdaad maatregelen voor de korte termijn worden opgenomen voor dit plangebied, dient de argumentatie daarvoor te worden aangegeven, omdat deze maatregelen ook het uitgangspunten zullen vormen voor fase 2 van het MER. De hydrologische analyse vormt onderdeel van de stroomgebiedsvisie. In de visie worden knelpunten en kansen beschreven.

3.3 Natuur

De beschrijving van de actuele natuurwaarden heeft tot doel om te beoordelen of onderdelen van het voornemen niet strijdig zijn met het vigerende beleid en om inzicht te geven in de mogelijkheden en beperkingen voor het ontwikkelen van alternatieven.

De gesanctioneerde bandbreedte - voor wat natuur betreft - bevat louter oplossingen die niet strijdig zijn met het natuurbeleid. Daarom moet in het MER het volgende worden beschreven:

- ☛ de situering in de regio van de ecologische hoofdstructuur en de provinciale uitwerking daarvan;
- ☛ de situering in de regio van Habitat- en Vogelrichtlijngebieden;
- ☛ de situering van soorten met een Natuurbeschermingswetstatus die in substantiële mate voorkomen in het studiegebied en/of in de aangrenzende natuurterreinen. Hiervan moet worden aangegeven: de globale verspreiding en het belang van de subpopulatie voor de metapopulatie. Het gaat om Natuurbeschermingswetsoorten waarvan bekend is dat deze in behoorlijke aantallen aanwezig zijn, waardoor sprake is van een vitale populatie en dus niet van incidentele, individuele gevallen.

Om daarenboven een goed inzicht in de mogelijkheden en oplossingen te krijgen moet meer ingegaan worden op de potenties van de Gelderse Vallei. De water- en nutriëntenhuishouding, alsmede de aanwezigheid van gradiënten en de doorwerking daarvan op natuurwaarden - zoals hierboven aangeduid - dient daarbij globaal aan bod te komen.

Tevens dienen de effecten op de genoemde natuurwaarden van (recent) vigerend beleid tot 2015 te worden geraamd. Bij deze beschrijving van de autonome ontwikkeling dient ook rekening te worden gehouden met de verwachte veranderingen in overige vormen van grondgebruik.

Eveneens dient een analyse te worden gegeven van de een of twee gewenste robuuste verbindingszone(s) (RVZ's) alsmede de ecologische verbindingszones. Wat is de functie van deze verbindingszone(s)? Welke zoekgebieden zijn in het gebied aanwezig om dergelijke zones aan te wijzen? Welke oplossingen biedt de aanwijzing van dergelijke zones en welke knelpunten kunnen voor andere functies ontstaan ten gevolge van de desbetreffende verbindingszone?

Voor zover het gaat om nieuwe natuur, nieuwe agrarische natuur en nieuwe natuurdoeltypen moet worden aangegeven hoe invulling zal worden gegeven aan de door de provincies reeds vastgestelde natuurgebiedsplannen. Hierbij is ook van belang inzichtelijk te maken in hoeverre de actuele milieukwaliteit verschilt van de milieukwaliteit die voor natuur gewenst is.

Tevens dient een relatie te worden gelegd met eventuele ontsnipperingsmaatregelen.

3.4 Landbouw

Ter beschrijving van de huidige situatie en de autonome ontwikkeling dient in het MER aandacht te worden besteed aan de volgende aspecten:

- ✎ Een beschrijving van de bedrijfsstructuur in het plangebied, uitgesplitst naar de hoofdsectoren in de grondgebonden en intensieve veehouderij.
- ✎ Een beschrijving van het aantal bedrijven met hoofdberoep landbouw en het aantal bedrijven met landbouw als neventak.
- ✎ Een beschrijving van het huidige grondgebruik en de verwachte ontwikkelingen daarin, onder andere als gevolg van algemene (mest)wetgeving en gebiedsspecifiek beleid.
- ✎ Een inschatting van het aantal wijkers en de toekomstige bedrijfsstructuur als gevolg van autonome ontwikkelingen, met daarbij tevens aandacht voor de rol die neveninkomsten uit recreatie en natuurbeheer hierin kunnen spelen.

In het MER dienen de belangrijkste knelpunten voor de ontwikkeling van de landbouw te worden genoemd. Daarbij dient aandacht te worden besteed aan:

- ✎ De milieueffecten in het plangebied als gevolg van de uitstoot van ammoniak en stank. Het aantal bedrijven en de ligging van bedrijven die in de ontwikkeling gehinderd worden op grond van de ammoniak- en stankregelgeving dienen te worden beschreven. Daarbij dienen de ontwikkelingsmogelijkheden voor bestaande bedrijven bij de voor het Reconstructieplan geldende regelgeving te worden aangegeven en waar de verplaatsing en nieuwbouw van bedrijven nog mogelijk is op grond van die regelgeving.
- ✎ De uitspoeling van fosfaat en nitraat naar oppervlakte- en grondwater, de situering van fosfaat-verzadigde gronden. Daarvan dienen de milieueffecten globaal beschreven te worden.

3.5 Recreatie

In het MER dienen – zoveel als mogelijk is in kwantitatieve zin - de volgende punten te worden uitgewerkt:

- ✎ Omvang en herkomst van de recreatiedruk dient te worden aangegeven (van buiten respectievelijk binnen het plangebied) en wat de verwachtingen daarvan zijn bij het vergroten van de recreatieve bedrijvigheid in het plangebied.
- ✎ De huidige recreatiedruk en knelpunten voor natuur, landbouw en leefbaarheid in de diverse gebieden dienen in beeld te worden gebracht. Het gaat hierbij om de verschillende recreatievormen. Behalve routegebonden en plaatsgebonden recreatie dient ook de watergebonden recreatie te worden beschreven.
- ✎ Welke gebieden zijn in beeld ter verbetering van de kwaliteit van de (verblijfs)recreatie? Wat zijn de zoekgebieden voor de nieuwe campings, respectievelijk voor de nieuwe transferia? Welke zoeklocaties zijn allemaal in beeld voor de uitbreiding met dagrecreatieve voorzieningen en voor agrotouristische bedrijven?

- ☛ Wat is de aard en de omvang van de te verplaatsen recreatieve bedrijvigheid en waar kunnen deze bedrijven mogelijk terechtkomen? Wat zijn de verbeteringen die dit kan opleveren voor de diverse functies en knelpunten? Wat zijn de eventuele nieuwe knelpunten (in relatie tot bv. de landbouw) ten gevolge van de verplaatsingen?
- ☛ Naast het feitelijk ruimtegebruik moeten ook de belevingsaspecten benoemd worden. Het gaat hier onder andere om de huidige knelpunten ten aanzien van natuur, stilte en rust.
- ☛ De huidige toegankelijkheid en de mogelijkheden voor recreatief (mede)gebruik van het landelijk gebied dienen in beeld gebracht te worden voor de verschillende recreatievormen. Daarnaast dient aangegeven te worden welke veranderingen hierin optreden bij het wijzigen van onder andere functies, natuurontwikkelingen en ingrepen in de waterhuishouding (vernatting/verdroging).
- ☛ Aangegeven dient te worden waar zich knelpunten voordoen met betrekking tot verkeersdruk/veiligheid en geluid. Op welke plekken kunnen verbeteringen/-veranderingen worden aangebracht door de mogelijke ingrepen in het gebied?
- ☛ Mogelijkheden en vormen van vrije tijdsbesteding in de directe omgeving (stedelijke uitloopgebieden) dienen te worden aangegeven.
- ☛ De huidige recreatieve routes voor onder meer wandelen en fietsen in het plangebied enerzijds en de aansluiting op de in het plangebied aanwezige woonkernen anderzijds dienen in beeld te worden gebracht. Mogelijkheden om de recreatie dicht bij huis te verbeteren (aansluiting woongebieden op buitengebied) dienen globaal te worden aangegeven.

3.6 Landschap, waaronder bos en cultuurhistorie

Het MER dient het landschap te beschrijven via een zo eenvoudig mogelijke, gebiedsdekkende typologie (die niet noodzakelijk de historische landschapsindeling volgt). De noodzakelijke cultuurhistorische beschrijving dient gericht te zijn op de samenhangende patronen op het niveau van het plangebied. Het gaat dan vooral om archeologische en historisch-geografische aspecten. Bij de beschrijving hoort een weergave op kaart, een waardering en het aangeven van de mate van bescherming, respectievelijk de zekerheid van continuïteit. Tenslotte dient aandacht te worden geschonken aan aardkundige waarden.

De knelpunten door te verwachten autonome ontwikkelingen dienen expliciet te worden aangegeven. Bij de voorziene grootschalige natuurontwikkelingen zijn knelpunten met cultuurhistorische waarden te verwachten. Het landschapsbeeld (hetzij autonoom, dan wel gepland) van gebruikers dient te worden beschreven (hiervoor is geen nieuw onderzoek noodzakelijk). Dit dient ook te gebeuren voor de huidige situatie.

Aangegeven moet worden welke locaties in beeld zijn voor de 200 ha. bos en de 200 ha. landschappelijke elementen.

3.7 Leefbaarheid

Ten aanzien van het aspect leefbaarheid (gedefinieerd als de kwaliteit van het wonen, werken, verplaatsen en verblijven voor bewoners), dienen de volgende punten in het MER te worden beschreven, zowel voor de huidige situatie als voor de autonome ontwikkeling:

- verstedelijking van het landelijk gebied en in het bijzonder stedelijke claims op het buitengebied.
- hinder en risico (zoals stank, MKZ en varkenspest vanuit landbouw of botulisme, MKZ en varkenspest vanuit natuurontwikkeling en in het bijzonder verbindingzones, maar ook door recreatie).
- ontsluiting, mobiliteit en verkeersveiligheid: waar en hoe zijn maatregelen wenselijk om de verkeersdruk en verkeersveiligheid te verbeteren ?
- werkgelegenheid.

4 BELEID, BANDBREEDTE, DOELEN, VISIE EN INRICHTINGSOPGAVE

Artikel 7.10, lid 1, onder a van de Wm:

Een MER bevat ten minste: "een beschrijving van hetgeen met de voorgenomen activiteit wordt beoogd."

Artikel 7.10, lid 1, onder c van de Wm:

Een MER bevat ten minste: "een aanduiding van de besluiten bij de voorbereiding waarvan het milieu-effectrapport wordt gemaakt, en een overzicht van de eerder genomen besluiten van bestuursorganen, die betrekking hebben op de voorgenomen activiteit en de beschreven alternatieven."

4.1 Beleid

Ter nadere aanscherping van de bandbreedte moet in het MER worden aangegeven welke randvoorwaarden en uitgangspunten (ruimtelijke beperkingen, grenswaarden e.d.) gelden bij de voorgenomen reconstructie. Hierbij dient te worden verwezen naar de beleidsnota's, plannen en wetten waarin deze zijn vastgelegd. Er moet worden ingegaan op eventuele strijdigheden tussen beleidsvoornemens en hoe hiermee wordt omgegaan. Aangegeven moet worden of in of nabij het studiegebied gebieden liggen, die op grond van milieuaspecten een speciale status in het provinciale, nationale of internationale beleid hebben of krijgen en wat de consequenties hiervan zijn. In ieder geval zijn in het plangebied Wetlands (Conventie van Ramsar, waarbij Nederland zich in 1980 heeft aangesloten), de Vogel- en Habitatrichtlijn, het Structuurschema Groene Ruimte en de rijksnota Belvédère relevant.

4.2 Gesanctioneerde bandbreedte

Op basis van de in hoofdstuk 3 gevraagde analyses, de beperkingen en mogelijkheden op grond van het vastgestelde beleid en de huidige wet- en regelgeving moeten planscenario's voor het gebied worden ontwikkeld. Om de bandbreedte van de ontwikkelingsperspectieven voor de Gelderse Vallei vast te stellen zou dit kunnen gebeuren aan de hand van de in de startnotitie genoemde studiealternatieven: te weten 1 "Gebied om te verblijven", 2 "Gebied om te werken en 3 "Het natuurlijke voorop.

Na een discussie met de betrokken organisaties wordt snel duidelijk over welke oplossingsrichtingen van de studiealternatieven verder gepraat zou moeten worden en welke onderdelen onrealistisch zijn. Wat overblijft is de *gesanctioneerde bandbreedte*.

4.3 Doelen en integrale visie

De voorgenomen activiteit is van start gegaan nog voor de definitieve vaststelling van de Reconstructiewet. De beide provinciale besturen hebben de uitgangspunten van de Reconstructiewet als basis genomen en op grond daarvan een groot aantal meetbare doelen geformuleerd (zie bijlage 2 van de startnotitie). Deze doelen dienen thans gebiedsspecifiek te worden gemaakt, een prioritering dient te worden aangegeven en daaraan dient een *integrale visie* te worden toegevoegd. In die visie worden richtinggevende uitspraken gedaan over het plangebied – tegen de achtergrond van de gesanctioneerde bandbreedte – inzake wonen, werken, natuur en milieu. Door de visie worden de keuzes aangestuurd die gemaakt moeten worden om de gestelde doelen te bereiken. Deze doelen moeten in het MER concreet, toetsbaar en gebiedsspecifiek geformuleerd worden.

Uitermate belangrijk in de visie is de omgang met de diverse verstedelijkingsprocessen binnen het plangebied en de beantwoording van de vraag welke perspectieven er nog zijn voor de landbouw. Onderdeel van de integrale visie is een stroomgebiedsvisie. Tevens dient het aspect beeldkwaliteit aan de orde te komen. Aangegeven moet worden welk beeldkwaliteitsniveau wordt nagestreefd en welke rol beeldkwaliteit speelt in de te kiezen oplossingsrichtingen.

4.4 Inrichtingsopgave

Uit de probleemstelling (knoelpuntenanalyse) en de (beleids)doelen moeten – op grond van de visie voor het gebied als geheel, maar ook per deelgebied – gebiedsspecifieke doelen worden afgeleid voor de verschillende functies (natuur, landbouw, recreatie, landschap en cultuurhistorie) met criteria waaraan uiteindelijk zowel het voorkeursalternatief (VKA) als het meest milieuvriendelijke alternatief (MMA) kunnen worden getoetst. Voor zover bepalend voor het realiseren van genoemde doelen zoals vastgelegd in de startnotitie (zie bijlage 2, meetbare doelen) dienen in het MER (fase 1) met name de doelen ten aanzien van milieukwaliteit te worden aangegeven. In het MER (fase 1) moet in ieder geval antwoord worden gegeven op de volgende vragen:

- ☞ welke wateropgaven worden geformuleerd;
- ☞ welke waterhuishoudkundige inrichting wordt nagestreefd;
- ☞ welke natuurdoeltypen per deelgebied worden nagestreefd in relatie tot de abiotische omstandigheden en eventueel gewenste betrokkenheid van (voormalige) agrariërs bij natuurbeheer;
- ☞ wat zijn de landbouwdoelen met betrekking tot productieomstandigheden (met name waterhuishouding en verkaveling) en verbreding (neveninkomsten uit bijvoorbeeld natuurbeheer of recreatie);
- ☞ waar zal nog intensieve veehouderij worden toegestaan of zich verder kunnen ontwikkelen en waar zullen intensieve veehouderijen moeten worden "uitgeplaatst";
- ☞ welke streefwaarden worden gehanteerd voor de N- en P-belasting per deelgebied;
- ☞ waar wordt intensieve en waar extensieve recreatie nagestreefd. Hierbij dient onderscheid gemaakt te worden naar aard (verblijfs-, dag-, waterrecreatie) en ontsluitingswijze;

- ☛ wat zijn voor de verschillende deelgebieden de streefbeelden en doelen voor bos, landschap en cultuurhistorische waarden (daarbij is het nodig aan te geven welke elementen en patronen ingezet kunnen worden bij de inrichtingsopgave);
- ☛ wat zijn de doelen zijn op het gebied van beeldkwaliteit;
- ☛ waar en hoe moet de verkeersveiligheid worden verbeterd.

4.5 Voorkeursalternatief (VKA) op hoofdlijnen

In de eerste fase dient te worden toegewerkt naar een voorkeursalternatief (VKA) op hoofdlijnen dat ontstaat door doelen gebiedsspecifiek te maken en onderling te prioriteren vanuit een integrale visie op het gebied. Het VKA op hoofdlijnen dient vergezeld te gaan van een nadere invulling van de in 4.4 geformuleerde inrichtingsopgave. Het afwegingsproces dat voorafgaat aan de bepaling van het VKA op hoofdlijnen dient transparant te zijn. Daartoe dient - naast de milieu-effecten - in elk geval ook aandacht te worden besteed aan de aspecten doelbereik, kosten (globaal) en draagvlak. De studiealternatieven die in de startnotitie globaal zijn beschreven kunnen in het proces op weg naar het VKA op hoofdlijnen een goed hulpmiddel vormen.

5 SAMENVATTING VAN HET MER (FASE 1)

Artikel 7.10, lid 1, onder h van de Wm:

Een MER bevat ten minste: "een samenvatting die aan een algemeen publiek voldoende inzicht geeft voor de beoordeling van het milieu-effectrapport en van de daarin beschreven gevolgen voor het milieu van de voorgenomen activiteit en van de beschreven alternatieven."

De samenvatting is het deel van het MER dat vooral wordt gelezen door besluitvormers en insprekers en het verdient daarom bijzondere aandacht. Het moet als zelfstandig document leesbaar zijn en een goede afspiegeling zijn van de inhoud van het MER. Daarbij moeten de belangrijkste zaken zijn weergegeven, zoals:

- ☛ de gevraagde analyses op hoofdlijnen;
- ☛ de gesanctioneerde bandbreedte;
- ☛ de integrale visie;
- ☛ de inrichtingsopgave voor het MER (fase 2);
- ☛ belangrijke leemten in kennis.

BIJLAGE

HOOFDPUNTEN VAN HET ADVIES VAN DE COMMISSIE VOOR DE MILIEU-EFFECTRAPPORTAGE.

Gefaseerde aanpak

De Commissie voor de m.e.r. stelt voor om - gezien de complexiteit van de materie en het risico dat een grote hoeveelheid m.e.r.-informatie gegenereerd zal worden die geringe betekenis zal hebben voor de besluitvorming - tot een transparante opsplitsing van de procedure te komen. Fase 2 bestaat uit het vaststellen en onderbouwen van het voorkeursalternatief alsmede het beoordelen van de milieueffecten van het voorkeursalternatief, en daarnaast het bepalen van het MMA en de milieueffecten van het MMA. Fase 2 moet vooral de bestuurlijke informatie opleveren die bij de uiteindelijke besluitvorming een rol dient te spelen.

De nu voorliggende richtlijnen dienen als kader voor de eerste fase van deze m.e.r.-procedure. Naar aanleiding van de presentatie van het MER (fase 1) zal de Commissie tot een aanvullend – tweede – richtlijnenadvies komen. Het uiteindelijke MER (fase 2) dient bondig te zijn met de juiste, feitelijke informatie die bruikbaar is voor de bestuurlijke besluitvorming met betrekking tot het Reconstructieplan.

Commentaarnota

Inspiraakreacties t.b.v. de richtlijnen MER Reconstructie Gelderse Vallei en Utrecht oost

In september 2001 hebben wij de startnotitie mer voor de reconstructie Gelderse Vallei / Utrecht oost gepubliceerd. Wij hebben t.b.v. het opstellen van de richtlijnen een 25-tal inspraakreacties en adviezen ontvangen. Onderstaand gaan wij in op de ontvangen inspraakreacties.

Algemeen

Op basis van de Reconstructiewet wordt gewerkt aan een reconstructieplan, waarin door een integrale aanpak verschillende beleidsdoelen voor het landelijk gebied gerealiseerd worden via een samenhangend pakket van maatregelen. In de opdracht aan de Reconstructiecommissie in oprichting (Reccio) hebben wij veel ruimte gelaten voor de planontwikkeling vanuit het gebied zelf. Reconstructie vraagt vanuit de doelstellingen van de wet om oplossingen die aansluiten bij de specifieke knelpunten en opgaven in de regio. Wij zijn in onze opdracht dan ook uitdrukkelijk uitgegaan van een interactief proces met de streek door de Reccio om tot draagvlak voor het uiteindelijke reconstructieplan te komen. In de startnotitie heeft de Reccio de reconstructieopgave nader verkend. De drie studiealternatieven zoals in de startnotitie verwoord zijn bewust "breed" ingezet om maximaal de creativiteit te prikkelen en zo ruim mogelijk oplossingsmogelijkheden te verkennen. Zij vormen daarmee een hulpmiddel bij het zoeken naar goede en gedragen planalternatieven.

Gefaseerde MER en planvormingsproces

De ruime studiealternatieven uit de startnotitie bestrijken nog een zeer breed scala aan oplossingsrichtingen en inrichtingsopties. Dit zou kunnen leiden tot veel (onnodig) onderzoek en zou een zeer dik MER op kunnen leveren waarmee een heldere besluitvorming niet is gediend.

Wij hebben daarom op advies van de Commissie voor de milieueffectrapportage (Cmer), besloten om een gefaseerde mer uit te voeren. Daarmee wordt ook het planvormingsproces gefaseerd. In de eerste fase zullen de bestaande situatie, de autonome ontwikkeling en een knelpuntenanalyse per deelgebied en per functie beschreven worden. Op basis van deze analyse, gecombineerd met de harde randvoorwaarden en uitgangspunten uit het beleid en de ruimte waarbinnen de streek bereid is naar oplossingen te zoeken wordt de "gesanctioneerde bandbreedte" gepresenteerd. Van hieruit zal toegewerkt worden naar een voorkeursalternatief op hoofdlijnen, welke ontstaat door doelen gebiedsspecifiek te maken en onderling te prioriteren en te plaatsen in een integrale visie op het gebied. Het voorkeursalternatief op hoofdlijnen zal vergezeld gaan van een inrichtingsopgave. In het afwegingsproces om tot het voorkeursalternatief op hoofdlijnen te komen zal - naast de milieu-effecten - in elk geval ook aandacht besteed worden aan de aspecten doelbereik, (globale) kosten en draagvlak. De studiealternatieven, die in grote lijnen in de startnotitie zijn verwoord, dienen als middel om in interactie met partijen in de streek nader te bepalen binnen welke ruimte de streek bereid is naar oplossingen te zoeken en om toe te werken naar een leidende visie op het gebied, van waaruit het voorkeursalternatief op hoofdlijnen kan ontstaan.

De tweede fase zal bestaan uit het nader uitwerken van het voorkeursalternatief alsmede het zichtbaar maken van de milieueffecten van het voorkeursalternatief, en daarnaast het bepalen van het meest milieuvriendelijke alternatief (mma) en de milieueffecten van het mma. De nu gegeven richtlijnen hebben betrekking op deze eerste mer fase. Ten behoeve van de tweede fase zullen wij als bevoegd gezag op basis van een volgend advies van de Cmer komen met concretere en aangescherpte richtlijnen

Het verdere planproces

In deze komende planontwikkelingsfase kunnen de vele inspraakreacties die gaan over nadere invulling van de studiealternatieven, doelstellingen en randvoorwaarden voor de planvorming of concrete inrichtingswensen nog worden ingebracht.

De insprekers zijn in de meeste gevallen direct bij het planproces betrokken, deels zelfs als lid van de Reconstructiecommissie.

Wij zullen alle inspraakreacties onder de aandacht brengen van de Reconstructiecommissie.

Inspraakreacties t.b.v. richtlijnen MER Reconstructie Gelderse Vallei/Utrecht-Oost		
nr	samenvatting inspraakreactie	reactie provincies
1	Gelderse Milieu Federatie (GMF), Arnhem	
	Gezamenlijke reactie met Stichtse Milieu Federatie, zie voor commentaar bij 2	
2	Stichtse Milieu Federatie (SMF), Utrecht	
	Algemeen: Er wordt teveel uitgegaan van de huidige situatie, waarin de (intensieve) veehouderij een prominente rol speelt. Voorgesteld wordt om voor het jaar 2015 gedurfde visies te ontwikkelen aan de hand van een aantal leidende thema's, zoals "verblijven", "werken" of "het natuurlijke voorop".	Bij de reconstructie gaat het om een duurzame ruimtelijke structuur voor alle relevante functies. Aan de veehouderij wordt geen primaat toegekend. Inspreker is direct bij de verdere planinvulling betrokken en kan haar visie op het gebied in dit planproces inbrengen.
2a	Voorgesteld wordt om in de richtlijnen voor het MER de volgende zaken op te nemen: Voor studiealternatief "gebied om te verblijven" moet onderzoek worden gedaan naar een alternatief waarbij inspreker denkt aan bv. een verdubbeling van het aantal inwoners van een grote bestaande kern of een nieuwe Valleistad, 4.000 nieuwe woningen in het landelijk gebied (in de plaats van stallen) en een verviervoudiging van het aantal overnachtingen, het aantal toeristisch, recreatieve bezoeken in het landelijk gebied en een attractie van formaat. Aldus wordt de druk van verstedelijking en recreatie afgeleid naar de Vallei, waardoor de Utrechtse Heuvelrug en het Centraal Veluws Natuurgebied open worden gehouden. Daarbij is landbouw volgend.	In de eerste fase van de mer zullen de studiealternatieven een rol spelen bij het nader bepalen van de "gesanctioneerde bandbreedte" en de leidende visie op het gebied, van waaruit het voorkeursalternatief op hoofdlijnen kan ontstaan. In deze fase kunnen de genoemde inrichtingsaspecten door inspreker worden ingebracht.
2b	Bij het studiealternatief "werken" gaat het vooral om de restyling van de landbouw op sterlocaties en/of verbreding van bedrijfsactiviteiten en om alternatieve bedrijvigheid in vrijkomende agrarische gebouwen.	Ondanks de invalshoek "werken" gaat het ook hier in principe om een integraal pakket dat tegemoet komt aan de diverse knelpunten. De studiealternatieven vormen echter een hulpmiddel om zo creatief en ruim mogelijk oplossingen te verkennen.
2c	Bij het studiealternatief "het natuurlijke voorop" moeten alle gebruiksfuncties in het gebied in dienst staan van een zo hoog mogelijke milieu- en waterkwaliteit. Landbouw is daarbij dus volgend. Het volledig realiseren van milieu- en waterdoelstellingen en het beschermen van de natuur staat centraal.	In dit studiealternatief krijgen de verschillende functies duidelijke randvoorwaarden vanuit natuur en milieukwaliteit. Of het inderdaad ook haalbaar is om de milieu- en waterdoelstellingen volledig te realiseren zal in de eerste fase van de mer en het planvormingsproces moeten blijken.

2d	Voor ieder te onderzoeken alternatief moet duidelijk worden aangegeven aan welke ondergrens moet worden voldaan.	In de komende planvormingsfase zullen de harde zaken als uitgangspunt worden gehanteerd. "Hard" wil daarbij zeggen: elementen /reconstructieopgaven die niet facultatief zijn maar in alle gevallen moeten worden meegenomen
2e	Genomen besluiten met betrekking tot de Ecologische Hoofd Structuur (EHS) en ruimte voor verstedelijking staan niet meer ter discussie. De EHS moet in 2015 gereed zijn.	In bijlage 2 van de startnotitie, 'meetbare doelen', is als streefbeeld voor de reconstructie aangegeven dat de EHS 100% is gerealiseerd. De toekomstige verstedelijkingsopgaven zijn geen reconstructietaak maar zullen in kader van de streekplannen worden meegenomen.
2f	Tussen de Utrechtse Heuvelrug en het Centraal Veluws Natuurgebied moet tenminste één robuuste verbindingzone worden gerealiseerd.	M.b.t. de robuuste verbinding(en) voeren de provincies parallel aan het reconstructieplan thans op verzoek van het Rijk een verkenning uit. Op basis van de uitkomst wordt besloten of en hoe de robuuste verbinding(en) in het reconstructieplan kunnen worden meegenomen.
2g	Ten aanzien van de natuur moet in de richtlijnen voor het MER worden opgenomen dat in 2010 de grote eenheden natuur beschermd moet zijn tegen verdroging, verzuring, verstedelijking en verstoring en in 2020 de gehele EHS. Als tussendoel wordt voorgesteld dat in 2015 minimaal 50% van de natuur beschermd moet zijn. In 2015 ligt er nog een taakstelling voor natuurbescherming. In de richtlijnen dient er op te worden gewezen dat hiermee rekening moet worden gehouden bij de invulling van de alternatieven (bv. sterlocaties voor landbouw op voldoende afstand van natuur).	Het extra beschermen van de natuur voor invloeden van buitenaf is inderdaad een belangrijke reconstructieopgave. De mate waarin reconstructie deze doelen zal bereiken is echter ook afhankelijk van de beschikbaarheid van middelen. Hierover zal in de eerste fase van de mer en het planvormingsproces meer duidelijkheid moeten komen.
2h	Het watersysteem moet in alle alternatieven nadrukkelijker bepalend zijn voor de mogelijke gebruiksfuncties. Met name het vasthouden van water verdient meer aandacht.	In de opdracht hebben wij opgenomen dat wij groot belang hechten aan integraal waterbeheer. Er zal een stroomgebiedsvisie worden opgesteld, die de basis vormt voor de verdere planontwikkeling.
2i	De adviezen van de Commissie Wijffels m.b.t. economisch en ecologisch duurzame landbouw moeten in de richtlijnen als uitgangspunt worden genomen.	Duurzame landbouw is een expliciete opgave voor de reconstructie. Veel adviezen van de Wijffels kennen echter geen ruimtelijke en fysieke component en vergen een nationale aanpak. Het is daarom onmogelijk alle adviezen van Wijffels in het kader van dit reconstructieplan mee te nemen.
2j	Zonering: binnen de extensiverings-, verwevings- en landbouwonwikkelingszones moeten nadere accenten worden gelegd m.b.t. de ruimtelijke, milieukundige en/of gebruikskwaliteiten. Dergelijke accenten kunnen bijvoorbeeld zijn ammoniakzones, grondgebonden veehouderij, ontwikkeling van recreatie, natuur etc.	De zonering zal een integrale beleidsinzet vragen om de doelen te bereiken. Gekoppeld aan deze zonering zal beleidsruimte worden geboden, zullen randvoorwaarden aan bepaalde ontwikkelingen worden gesteld en instrumenten en middelen worden ingezet. Het werken met nadere accenten is daarbij een optie.
2k	Ammoniakzone: uitgaande van de norm in het huidige wetsontwerp (500 m) moet per natuurgebied de beschermingszone worden bepaald. Bij de verdere planalternatieven moet hiermee rekening worden gehouden.	Inmiddels is het wetsvoorstel door de Tweede en Eerste Kamer vastgesteld. De 250 meter zal in de verdere planontwikkeling een sturende rol spelen.

2l	Aangegeven moet worden, dat het terugdringen van het areaal verdroogde natuurgebieden met 40% voor 2010 gebaseerd moet zijn op de natuurdoelen zoals die zijn neergelegd in het Gebiedsplan natuur en landschap Gelderse Vallei en op de uitgangspunten voor de zgn. "parels". Voor Utrecht is dat het natuurgebiedsplan Gelderse Vallei, Utrecht, Eemland, Heuvelrug, Uiterwaarden en Kromme Rijngebied.	De natuurdoelen vormen een belangrijke bouwsteen voor het reconstructieplan. Waar uiteindelijk prioriteiten worden gelegd en de mate waarin de verdrogingsknelpunten kunnen worden opgelost hangt ook in sterke mate af van de beschikbaarheid van middelen.
2m	Begrenzings: eerdere Rbon begrenzings dienen hard als uitgangspunt in het planproces te worden gehanteerd	De door de provincies vastgestelde natuurgebiedsplannen vormen het vertrekpunt voor de planvorming.
2n	Ecologische verbindingzones: de ecologische verbindingzone ten noorden van de gemeente Wageningen tussen Veluwe en Utrechtse Heuvelrug is ten onrechte niet aangegeven.	Deze verbindingzone is ook niet opgenomen in het Gelderse streekplan, de natuurdoelenkaart en het gebiedsplan natuur en landschap.
2o	Aangegeven moet worden dat gebieden met een bijzondere status, zoals Habitat- en Vogelrichtlijn-, NB- en NSW-gebieden, adequaat worden beschermd en gebufferd.	In de richtlijnen is hiervoor uitdrukkelijk aandacht gevraagd.
2p	In de richtlijnen moet worden aangegeven dat moet worden voorzien in adequate bescherming van waterwingebieden en grondwaterbeschermingsgebieden (100-jaarszone). (Streefwaarde 25 mg/l)	In de startnotitie (4.2) wordt ook uitgegaan van deze streefwaarde.
2q	Bij de inrichting van robuuste verbindingzones dient uitdrukkelijk te worden gekeken naar de rol van grondgebonden landbouw, in combinatie met bv. een vorm van grasweiden	Niet alleen hier maar in algemene zin wordt een extensieve grondgebonden veehouderij als een belangrijke beheerder gezien.
2r	Aandacht voor de belevingswaarde van natuur en landschap voor de mens ontbreekt tot nu toe in alle alternatieven.	Belevingswaarde of ruimtelijke kwaliteit kan niet ontbreken. Het vormt als het ware de generieke hoofddoelstelling voor het gehele plangebied. Hier zal dus in de verdere planvorming zeker aandacht aan worden besteed.
2s	Het is wenselijk dat de gevolgen van mogelijke maatregelen en voorzieningen die leiden tot uitbreiding of inrichting van agrarische bedrijvenparken, met name in de zin van verzuring, verdroging en vermessing voor de nabijgelegen natuurgebieden, in kaart worden gebracht, gerelateerd aan de uiteindelijk gewenste milieukwaliteit.	De relatie landbouw(ontwikkeling) en omgevingskwaliteit is de grote opgave om tot een duurzame veehouderij te komen in het plangebied. Vermesting, verzuring en stank zijn verantwoordelijk voor diverse knelsituaties. Deze effecten zullen in het MER beschreven worden.
2t	Het generieke stankbeleid zegt: 0% gehinderden in 2010, niet 2015.	In startnotitie tabel 2 'meetbare doelen' wordt ook uitgegaan van 0% ernstig gehinderden in 2010. Bij het opstellen van het uitvoeringsprogramma bij het reconstructieplan zullen de termijnen van realisatie aan de orde komen.
2u	In de richtlijnen dient een expliciete plaats te worden ingeruimd voor herstel van de beeksystemen in combinatie met het langer vasthouden van water.	In de richtlijnen wordt het water als sterk sturend principe aangeduid. Het herstel van beeksystemen in combinatie met het langer vasthouden van water komt zeker in het verdere planvormingsproces aan de orde.

2v	Voor wateren van het Hoogste Ecologisch Niveau (HEN) of voor HEN-waardige wateren dient uiterlijk in 2015 de gewenste waterkwaliteit en inrichting te zijn gerealiseerd.	De HEN wateren zijn aangeduid in het provinciale waterhuishoudingsplan van Gelderland. In het waterhuishoudingsplan van Utrecht is aangegeven dat de waterkwaliteitsdoelstellingen, gekoppeld aan de verschillende functies, in 2015 moeten zijn gerealiseerd. Beide waterhuishoudingsplannen vormen input voor reconstructieplanvorming.
2w	Er dient een variant te worden opgenomen waarbij aan de Vallei een rol wordt toegekend als noodoverloop in het kader van de afvoer van extreem hoog water vanuit het hoofdwatersysteem. De Commissie Luteijn onderzoekt op dit moment de mogelijkheden daartoe.	We wachten de regeringsbeslissing over het advies van de Commissie Luteijn af op dit punt.
2x	De in het NVVP neergelegde ontsnipperingsdoelstelling van 90% in 2010 (niet 2015) moet worden overgenomen.	Dit is als streefdoel ook opgenomen in tabel 2, bijlage startnotitie. Bij het opstellen van het uitvoeringsprogramma zullen de termijnen van realisatie aan de orde komen.
2y	Er dienen tenminste in een studiealternatief twee robuuste verbindingzones te worden uitgewerkt.	Zie antwoord 2 f
2z	In het studiealternatief "het natuurlijke voorop" moeten voor natuur en landschap tenminste de volgende aanvullende ambities worden uitgewerkt: - een dichter netwerk van verbindingzones, m.n. Veluwe-Utrechtse Heuvelrug (door uiterwaarden en Allemanskampje). - vergroting van natuurgebieden, die vervolgens zelfstandig kunnen functioneren (bv. Arkemheen en Eemland) - Aan de zuid-west zijde van de Grift zijn natuurontwikkelingshectares noodzakelijk om de natuurdoelen van de overige aangewezen gebieden te kunnen halen.	Zie antwoord bij 2a
2aa	In het kader van de landschappelijke en ruimtelijke kwaliteit dienen alle gemeenten in 2015 over Beeld Kwaliteitsplannen (BKP's) te beschikken	Deze richtlijnen en het reconstructieplan hebben geen betrekking op de gemeentelijke beeldkwaliteitsplannen. Als op basis van het reconstructieplan duidelijk wordt dat dergelijke BKP's nodig zijn, zal dit als beleidslijn kunnen worden overwogen.
2ab	Bezien moet worden of het zinvol zou zijn om de Vallei aan te wijzen als Nationaal Landschap	In het kader van de Vijfde Nota ruimtelijke ordening is het rijk voornemens om in Nederland 7 gebieden aan te wijzen als nationaal landschap. De Gelderse Vallei wordt daarbij niet genoemd. De Vijfde Nota wordt binnen enkele maanden door de Tweede Kamer vastgesteld.
2ac	Bij meetbare doelen gaat het niet alleen om einddoelen maar ook om tussentijdse doelen, bv. 4 jaar.	Het reconstructieplan zal gepaard gaan met een uitvoeringsprogramma waarbij drie perioden van 4 jaar aan de orde zijn. Per 4-jarig uitvoeringsprogramma zullen inderdaad ook meetbare doelen zijn opgenomen.
3	Werkgroep Beken Griftvallei i.o., Wageningen	

3a	Inspreker vraagt bijzondere aandacht voor de mogelijkheden die de minibeken bieden bij het ondersteunen van natuurfuncties. Met name de Nergenase Beek kan een schakel vormen tussen Veluwe en Wageningse Eng enerzijds en de Utrechtse Heuvelrug anderzijds. Het Waterschap Vallei en Eem zoekt in dat kader samenwerking met provincie, belanghebbenden en natuurorganisaties. Daarbij wordt onderzoek gedaan naar de kwaliteit van grond- en oppervlaktewater, visstand en vegetatie.	In de verdere planontwikkeling /planuitwerking zullen deze suggesties worden meegenomen. De inspraaksuggesties zullen aan de reconstructiecommissie ter kennis worden gebracht.
3b	Het model Winde (corridor met stapstenen) is gericht op het herstel van stromende wateren. De inrichting van de stromende waterloop is zonder barrières, stuwen of duikers.	Deze detailopmerkingen zullen in het kader van concrete planuitwerkingen /uitvoeringsplannen moeten worden ingebracht.
3c	Stuwen en duikers die nu nog noodzakelijk zijn voor de waterbeheersing dienen bij voorkeur geheel of gedeeltelijk te worden vervangen door meanders en vistrappen.	Dit zijn zaken die pas in de uitvoeringsplannen, in de fase van uitvoering van het reconstructieplan, aan de orde zijn.
3d	Aandacht wordt gevraagd voor orchideeën, die kunnen worden gezien als graadmeter voor de kwaliteit van natuur en milieu.	In de richtlijnen wordt gevraagd de actuele natuurwaarden van de Natuurbeschermingswetsoorten in het MER te beschrijven.
3e	Het provinciaal ruimtelijk beleid is gericht op tegengaan van bebouwing in waardevolle landschappelijke en cultuurhistorische gebieden. De brochure "Groene connecties" geeft mogelijkheden aan voor ontwikkeling van ecologische verbindingzones. In het Waterhuishoudingsplan is beleid neergelegd tot herstel van natte natuur, de sanering van lozingen in het buitengebied en de stimulering van duurzame ontwikkeling in stedelijk gebied.	Er wordt verwezen naar het provinciale beleid zoals verwoord in streekplan, waterhuishoudingsplan en Gelders Milieuplan. Dit vigerende beleid geeft belangrijke aanknopingspunten voor het reconstructieplan.
3f	Bestrijding van verdroging kan onder andere door het afkoppelen van regenwater, dat vervolgens in de bodem kan worden gebracht.	Dit zijn concrete maatregelen die ook los van de reconstructie in verschillende gemeenten al veel aandacht krijgen. Verdrogingsbestrijding zal op verschillende wijzen moeten worden ingevuld, zowel in landelijk als stedelijk gebied.
3g	Inspreker geeft een beschrijving van de vier bronnen in het gebied;	In een zone tussen Veluwe en Utrechtse Heuvelrug is er sprake van belangrijke kwelzones. In het MER zal het huidige hydrologische systeem moeten worden beschreven. In de richtlijnen is dit opgenomen.
3h	Inspreker beschrijft het reservaatgebied de Veenkampen en de Ecologische Verbindingszone van de Eng tussen Wageningen en Bennekom naar het Binnenveld en doet concrete suggesties om de ecologische verbindingszone te versterken.	Deze verbindingszone is niet opgenomen in het gebiedsplan natuur en landschap . Zie beantwoording van de vragen 2n en 11c.
3i	Inspreker wijst op het ter plaatse aanwezige stiltegebied.	De stiltegebieden vormen onderdeel van het vigerende beleid. Bij de planontwikkeling zal hiermee rekening moeten worden gehouden.
3j	Uit onderzoek blijkt dat het bij de waterlopen in de Griftvallei gaat om kwelbeken met een brongebied. Inspreker wijst op verontreiniging (o.a. fosfaat) van deze kwelbeken door overstorten vanuit stedelijk gebied. Hier ligt een belangrijke gemeentelijke taak.	Het verminderen van de riooloverstorten wordt in de reconstructie meegenomen.

3k	Plannen om Nergenase beek om te leiden i.v.m. de plannen van de gemeente om van de Rooseveltweg een singel te maken vormen mogelijk een bedreiging voor de ontwikkeling van "natte natuur".	Er is sprake van een voorgenomen plan en nog niet van een reeds genomen besluit. Indien er sprake is van effecten op het schaalniveau van het reconstructieplan, zal dit in de verdere planvorming moeten worden meegenomen.
3l	Om te kunnen voldoen aan de Europese eis inzake het percentage natuur moet in Nederland niet worden uitgegaan van linten en stapstenen, maar van robuuste enclaves, verbonden door robuuste groenstroken.	Realisatie van de EHS en het verkennen van de aanleg van een robuuste verbinding Veluwe -Utrechtse Heuvelrug wordt in de planontwikkeling meegenomen. Zie ook beantwoording van de vragen 2f en 24h.
3m	In waardevolle gebieden zijn woningen, campings, golfbanen en verbreding van de agrarische sector ongewenst.	In de verdere planontwikkeling zal deze afweging aan de orde komen. Vooraf zijn dergelijke voorwaarden niet aan het planproces meegegeven.
4 Ondernemers Vereniging Kootwijkerbroek (OVK).		
4a	Inspreker tekent bezwaar aan tegen de startnotitie, waaruit de intentie blijkt om van de regio een landbouwontwikkelingsgebied te maken. Een dergelijke ontwikkeling zal echter negatief uitwerken op de overige bedrijfstakken en eveneens op het algehele lokale en regionale economische en sociale klimaat. Inspreker dringt tevens aan op een grotere mate van medezeggenschap van de plaatselijke bevolking.	Waar in het plangebied een bepaalde zone-aanduiding komt te liggen, is de uitkomst van het gehele integrale en interactieve planproces en uiteindelijk politieke besluitvorming. Opdracht is dat binnen het reconstructiegebied ruimte moet worden geboden aan een duurzame intensieve landbouw, alsook aandacht moet worden besteed aan een versterking van de economische structuur.
	In een bijlage bij de brief wordt een lange lijst met vraagpunten opgesomd.	Uit deze opsomming blijkt dat inspreker zich tot dusverre onvoldoende bij het planproces betrokken voelt. We hebben de Reccio gevraagd de plannen te ontwikkelen samen met het gebied. Dit interactieve proces zal in de komende planvormingsfasen op verschillende manieren vorm worden gegeven. Inspreker wordt uitgenodigd haar suggesties in het verdere planproces in te brengen.
5 Plaatselijk Belang Kootwijkerbroek (PBK) (4, 8)		
5a	(Rec. 001) De suggesties om de omgeving Kootwijkerbroek te ontwikkelen tot landbouwontwikkelingsgebied vormt een bedreiging voor de overige bedrijvigheid alsmede voor het gehele lokale en regionale economisch en sociale klimaat. Het gaat om een goede balans tussen agrarische en overige bedrijvigheid.	Zie beantwoording 4a

5b	(Rec. 002) Inspreker maakt bezwaar tegen de vage formuleringen in de startnotitie, die tot misverstanden kunnen leiden. Voorbeelden: landschapsimpulsen worden vooral gekoppeld "ter versterking van de identiteit" en nieuwe economische functies in het buitengebied zijn toegestaan "mits bijdragend aan de groene kwaliteit"	In het kader van de verdere planvorming zal aandacht besteed worden aan heldere en eenduidige formuleringen.
5c	Inspreker stelt enkele vragen in relatie tot het bestemmingsplan: - hoe is de relatie tussen deze zienswijze en het bestemmingsplan ? - hoe moeten burgers omgaan met reconstructieplan enerzijds en bestemmingsplan anderzijds ? - hoe wordt in dit licht omgegaan met bezwaarschriften tegen bestemmingsplannen gedurende de periode waarin het reconstructieplan in voorbereiding is ?	Zodra het reconstructieplan formeel door beide provinciale besturen is vastgesteld zal een directe doorwerking naar de r.o. plaatsvinden. De streekplannen en bestemmingsplannen zullen geactualiseerd moeten worden op die punten waar het reconstructieplan niet past binnen het vigerende ruimtelijke beleid.
5d	Hoe zullen de betreffende instanties gaan samenwerken ? Er is behoefte aan duidelijkheid over procedures, inspraak en het tijdpad en aan eenduidigheid van besluitvorming.	Het is de bedoeling dat het reconstructieplan met een sterke inbreng vanuit de streek wordt opgesteld. Alle gemeenten zijn nauw bij het planproces betrokken en zullen procedures nauw afstemmen met het reconstructieplan.
5e	(Rec. 003) In de startnotitie wordt aangegeven dat bij het bepalen van het voorkeursalternatief draagvlak een belangrijk aandachtspunt vormt. a Waarom wordt het voorkeursalternatief dan toch alleen door de Reconstructiecommissie vastgesteld ? b Hoe wordt omgegaan met de voorkeur van betrokken streekbewoners, werkenden etc. ?	De reconstructiecommissie zal het provinciaal bestuur adviseren. In dat advies zal zij ook aangeven in hoeverre de mening van de Reccio gedragen wordt door het gebied. Het is de bedoeling dat de reconstructiecommissie het plan in interactie met de streek ontwikkelt Zowel de mer fase 1 als fase twee eindigen met een inspraakmogelijkheid. Ook op die formele momenten kunnen signalen over wel of geen draagvlak worden afgegeven. Vervolgens besluiten de provinciale besturen als democratische organen, over het reconstructieplan. Ook in dat besluitvormingsproces zijn er mogelijkheden tot inspreken.
5f	(Rec. 004) Ter aanvulling op het bezwaar onder Rec. 001 wijst inspreker op het feit dat ook in de gebiedscommissie voor Esvelderbeek wordt uitgegaan van landbouwonwikkelingsgebied. Blijkens de startnotitie geldt deze visie daarmee tevens als uitgangspunt voor de Reconstructiecommissie. Inspreker maakt hiertegen bezwaar.	Het gebied Kootwijkerbroek als een landbouwonwikkelingsgebied is een van de opties. In het komend planvormingsproces zal deze optie nader verkend worden. Duidelijk zal moeten worden of bepaalde opties haalbaar, betaalbaar en wenselijk zijn en in hoeverre er draagvlak voor bestaat. Pas dan kan een goede afweging en besluitvorming plaatsvinden.

6 Stichting MKZ Kootwijkerbroek (SMK)		
6a	Uit de startnotitie lijkt geconcludeerd te moeten worden dat belangrijke niet-agrarische ontwikkelingen in een landbouwonwikkelingsgebied niet meer mogelijk zullen zijn. Inspreker maakt hiertegen bezwaar voor het gebied (rond) Kootwijkerbroek. Tevens verzoekt inspreker aan te geven welke regelgeving op mogelijke investeringen in het gebied van toepassing zal zijn (omvang, sectoren etc.).	Zie antwoord 5f Functies die door hun ligging elkaar in ontwikkelingsmogelijkheden beperken, dienen met het oog op een duurzame inrichting te worden gescheiden. Dit betekent ook dat niet overal verbreding met andere (dan agrarische) economische activiteiten wenselijk is
6b	Blijkens de startnotitie geven de 3 studie-alternatieven de bandbreedte van de oplossingen aan. Inspreker vraagt zich af wat dan nog de betekenis is van het onderzoek naar de autonome ontwikkeling.	De autonome ontwikkeling geeft aan welke knelpunten er in 2015 bestaan als de reconstructie niet zou worden uitgevoerd . Daardoor wordt duidelijk op welke punten er een expliciete reconstructieopgave ligt.
6c	Inspreker maakt bezwaar tegen het feit dat slechts 3 studie-alternatieven zullen worden onderzocht. Er zijn meer alternatieven denkbaar. Inspreker vraagt om meer tijd en overleg om deze verder uit te werken. Inspreker vraagt zich af wie de studie-alternatieven heeft samengesteld en waarom daarover geen inspraak heeft plaatsgevonden.	De studiealternatieven vormen een hulpmiddel voor de interactie met partijen in de streek. Op basis van deze interactie zal nader bepaald worden voor welk scala aan oplossingsrichtingen draagvlak bestaat en welke leidende visie op het gebied wordt gehanteerd. Er is in de komende planfase dus nog alle ruimte om suggesties in te brengen. In mer fase 1 zal op transparante wijze het zoekproces om tot een voorkeursalternatief op hoofdlijnen te komen worden beschreven.
6d	Inspreker heeft de volgende vragen: - Wie bepaalt de samenstelling van de Reconstructiecommissie ? - Waarom wordt er zonder meer van uitgegaan dat deze commissie in gelijke samenstelling zal blijven voortbestaan ? - Geldt dit ook na de inspraakronden ? - Waarom zijn geen vertegenwoordigers van Kootwijkerbroek lid van de commissie ?	De samenstelling van de Reccio hebben wij zodanig bepaald dat bij vaststelling van de Reconstructiewet de commissie naadloos kan overgaan in een formele reconstructiecommissie. In de conceptwet staat de samenstelling van de commissie aangegeven. De wet houdt de omvang van de Reccio beperkt. Dat betekent gezien de omvang van het plangebied dat niet uit elke kern iemand in de commissie zitting kan hebben. Het betrekken van andere partijen en personen wordt via een breed interactief planproces door de Reccio vormgegeven.
6e	Het mag niet zo zijn dat door tijdsdruk concessies worden gedaan aan beleidsdoelen en taakstellende (afrekenbare) doelen. Het tijdschema moet dan ook worden aangepast. De drie genoemde studiealternatieven zijn te beperkt om te kunnen dienen als ontwikkelingsmogelijkheden voor het gebied.	De tijd voor het opstellen van een reconstructieplan is formeel volgens de reconstructiewet 9 maanden. In de wet is echter de mogelijkheid van planuitwerking opgenomen. Dat betekent dat bepaalde zaken waar dat nodig is, in uitwerkingsplannen nader geconcretiseerd kunnen worden. M.b.t. de studiealternatieven kunnen in de eesrtkomende planfase suggesties worden ingebracht in het planproces.

6f	-Is de nieuwe Wet Ammoniak en Veehouderij gerelateerd aan de MINAS-wetgeving ? Wat zijn de mogelijke consequenties ?	Nee, er is geen directe relatie tussen MINAS en de nieuwe Wet Ammoniak en Veehouderij. De ammoniakzones betekenen een beperking van de ontwikkelingsmogelijkheden voor de intensieve veehouderij. In reconstructieverband zal invulling gegeven worden aan flankerend beleid b.v. bedrijfsverplaatsing
6g	- Is al iets bekend over de invulling en oppervlakte van varkensvrije gebieden ?	-Is in de startnotitie aangegeven. Er komen geen varkensvrije zones in dit reconstructieplangebied.
6h	- Hoe verhoudt een duurzame landbouw zich tot de reconstructie- en milieuplannen ?	Het creëren van een duurzame landbouw is een van de vele reconstructieopgaven.
6i	- Welke kansen zijn er voor agrotourisme en welke aanpassingen zijn daarvoor nodig ?	Het reconstructieplan zal ruimte bieden voor agrotourisme als een van de mogelijkheden voor agrarische bedrijven om te verbreden en de leefbaarheid van het gebied te vergroten. Het zal echter niet op elke plaats kunnen. Uiteindelijk zijn het de ondernemers zelf die initiatieven moeten nemen.
6j	- Bestaan voor de eventuele verrijking van landbouwareaal met bepaalde landschapselementen (bv. houtwallen) financiële tegemoetkomingen voor de betrokken agrariërs met het oog op kosten en inkomstenderving ?	In de provinciale natuurgebiedsplannen worden mogelijkheden aangegeven voor particulier beheer. Het gaat daarbij voor bepaalde delen van het gebied om natuur en landschapsbeheer door agrariërs op basis van de Subsidieregeling Agrarisch Natuurbeheer.
6k	- In hoeverre vormen de reconstructieplannen een belemmering voor de natuurlijke marktwerking en de agribusiness en food-sector? Zijn er niet enige marktstudies nodig?	De reconstructieplannen beogen juist een duurzame toekomst te bieden voor de verschillende functies. Daarbij blijft er alle ruimte voor natuurlijke marktwerking. Het is juist aan de ondernemers om, vanuit een eigen marktanalyse, initiatieven te nemen.
7	Vereniging Natuurmonumenten, 's-Graveland	
	Eenzelfde reactie met 7,8,9 en 10 , zie commentaar 10	
8	Staatsbosbeheer, Arnhem	
	Eenzelfde reactie met 7,8,9 en 10 , zie commentaar 10	
9	Gelders Landschap	

Eenzelfde reactie met 7,8,9 en 10, zie commentaar 10

10 Utrechts Landschap		
10a	De wijze van verspreiding van de startnotitie en de wijze van publicatie van de inspraakmogelijkheden voldoen niet aan de eisen die daaraan uit een oogpunt van open planproces mogen worden gesteld. Dit klemmt temeer gezien de grote ontwikkelingen en verschuivingen in het gebied.	Verspreiding van de startnotitie en publicatie van de inspraakmogelijkheden zijn specifiek gericht op het vaststellen van de richtlijnen voor het opstellen van het MER en voldoen aan de wettelijke eisen. Het open interactieve planproces door de Reccio, waarbij vele partijen betrokken zullen worden, volgt een eigen spoor.
10b	Teveel domineert de huidige landbouwkundige context bij de invulling van de studie-alternatieven. Meer aandacht moet uitgaan naar de vraag om meer natuur, de oprukkende verstedelijking, ruimte voor water en recreatieve groei.	De door de inspreker genoemde thema's zullen in de planvorming worden meegenomen. Uiteindelijk zal per deelgebied (zonering) bepaald moeten worden welke ruimte er aan de verschillende functies kan worden geboden.
10c	Er dient rekening gehouden te worden met de vervolgspraken zoals gemaakt in het kader van het ARP-convenant.	Per 1.1.2002 is de Interim-wet Ammoniak en Veehouderij vervallen en daarmee de gemeentelijke ARP's. Dit geldt in principe ook voor de afspraken over convenantselementen, tenzij in het convenant zelf een einddatum na 1.1.2002 is vastgelegd. Dit is in de Gelderse Vallei niet het geval.
10d	Voorgesteld wordt de uitgangspunten die voortkomen uit de provinciale verdrogingsonderzoeken met bijbehorende evaluaties aanvullend mee te nemen.	Deze uitgangspunten vormen bouwstenen voor de planvorming
10e	Bij de begrenzing en de gestelde natuurdoelen dient uitgegaan te worden van de natuurgebiedsplannen. De ecologische verbindingzones moeten ook op basis van de gebiedsplannen natuur en landschap worden meegenomen.	Zie het antwoord op inspraakreactie 2 (2m). De ecologische verbindingzones maken deel uit van deze natuurgebiedsplannen.
10f	Naast de recreatieve opdrachten moeten ook de nationale en provinciale beleidsopgaven voor de Utrechtse Heuvelrug en Veluwe meegenomen worden in de startnotitie voor de reconstructie Gelderse Vallei / Utrecht-oost.	De provinciale en landelijke beleidsopgaven in relatie tot de aanliggende gebieden worden meegenomen, voor zover er een inrichtingsopgave voor het plangebied uit voort komt. Afstemming vindt plaats met de Reccio Veluwe.

10g	Een betere inpassing van de watersysteembenadering in de variant 'gebied om te werken' wordt wenselijk geacht.	De watersysteembenadering is voor ons het basisprincipe voor de planvorming.	
10h	Het wordt wenselijk geacht ook positieve factoren te benoemen bij de beschrijving van de milieueffecten.	De positieve milieueffecten dienen in een MER per definitie ook in beeld te worden gebracht.	
10i	Er moet een beoordelingsfactor voor de ruimtelijke samenhang van natuur(gebieden) worden toegevoegd.	Het concept van de EHS voorziet in een samenhangend stelsel van natuurgebieden. De reconstructie zal hier invulling aan geven.	
10j	Voor waterkwaliteit dient een resultaatsverplichting (i.t.t. een inspanningsverplichting) voor 2015 geformuleerd te worden.	In de komende planvormingsfasen zal duidelijk worden in hoeverre het mogelijk is de verschillende doelstellingen in onderlinge samenhang te realiseren.	
10k	Realisatie van 100% van de natte en droge verbindingzones in 2015 dient uitgangspunt te zijn.	idem	
10l	Voorgesteld wordt voor het reduceren van de verdroogde natuur als doelstellingen op te nemen: 40% in 2010 en 50% in 2015 als resultaatverplichting.	idem	
10m	Voorgesteld wordt ook de consequenties van de groenblauwe dooradering uit NvMMvN op te nemen.	In het kader van de 'groen-blauwe dooradering' komen middelen beschikbaar. T.b.v. de uitvoering van het reconstructieplan zullen we deze ook proberen aan te wenden.	
10n	Voorgesteld wordt de verschillende typen landbouw te zoneren naar locatie en gebruik.	De integrale zonering, zoals opgenomen in de Reconstructiewet, voorziet hier gedeeltelijk in. In de planvorming zal moeten blijken in hoeverre een andere verfijning in relatie tot verschillende typen landbouw wenselijk is. We verzoeken u derhalve dit in het planproces in te brengen.	
10o	Er is geen rekening mee gehouden dat niet alle natuur- en waterparels binnen de EHS zijn gelegen.	In de komende planvormingsfase zal bekeken moeten worden wat de mogelijkheden zijn voor natuur- en waterparels die niet tot de EHS behoren.	

10p	De Nota NvM, MvN en Waterbeleid 21e eeuw zijn kabinetsbesluiten en dienen daarom in de lijst van genomen relevante besluiten (i.t.t. te nemen besluiten) te worden opgenomen	Ons uitgangspunt is geweest om besluiten in deze lijst op te nemen als ze door de Tweede Kamer behandeld zijn. De nota NvM, MvN en Waterbeleid 21e eeuw kunnen derhalve inderdaad beschouwd worden als genomen relevante besluiten, zij het dat de doorwerking van de nota NvM, MvN vooral via het SGR 2 en de Vijfde Nota r.o. gestalte zal krijgen.
	Inspreker gaat er vanuit dat de kaartjes van bijlage 3 indicatief zijn. De overige opmerkingen van sprekers zijn identiek aan die van de Gelderse en Stichtse Milieufederatie (punten 2j t/m 2ac, inspraakreacties 2)	
11	Gemeente Wageningen	
11a	Indien de gemeente Wageningen, gelegen buiten het reconstructiegebied, toch in planvorming wordt meegenomen, dienen ook de noodzakelijke financiële middelen ter beschikking te worden gesteld. Dit om de uitvoering van eventuele maatregelen op Wagenings grondgebied ook daadwerkelijk mogelijk te maken.	Voor eventuele maatregelen op Wagenings grondgebied zijn ook verschillende geldstromen beschikbaar die niet strikt gekoppeld zijn aan de reconstructie.
11b	Op kaart 10 "Ecologische verbindingzones" ontbreekt de ecologische verbinding door de uiterwaarden als onderdeel van de Ecologische Hoofd Structuur uit het Natuurbeleidsplan.	Dit is inderdaad op kaart 10 een omissie.
11c	Verder moet rekening worden gehouden met de robuuste verbindingzones uit de Vijfde Nota op de Ruimtelijke Ordening (en opgenomen in het Gebiedsplan Natuur en Landschap Gelderse Vallei) en de daarop aansluitende gemeentelijke verbindingzones Wageningen-Noord.	M.b.t. robuuste verbindingzones wordt ook t.a.v. de mogelijke trace's rond Wageningen een verkenning uitgevoerd. In het gebiedsplan zijn de robuuste verbindingen niet opgenomen maar op kaart 13 als mogelijke tracé's aangeduid.
12	Waterbedrijf Gelderland, Velp	

	Algemeen Met het oog op het belang van verduurzaming van de betreffende winningen wijst inspreker op haar Lange-termijnplan Drinkwatervoorziening en op de in samenwerking met NUON-water opgestelde notitie "Drinkwatervisie".	We zullen t.b.v. het verdere planproces kennis nemen van deze drinkwatervisie.
12a	Naast de functie "waterberging" dienen in het kader van de reconstructie ook andere waterfuncties in beschouwing te worden genomen, bv. drinkwaterwinning/-voorziening.	Er zal met de verschillende waterfuncties rekening worden gehouden.
12b	Een deel van de onttrekkingen zal worden verduurzaamd door verplaatsing naar minder kwetsbare gebieden. Zo is een deel van de winning bij Holk verplaatst naar een nieuwe winning in Flevoland. Uit studies blijkt overigens dat alleen het reduceren van grondwaterwinning niet of nauwelijks leidt tot verdrogingsbestrijding. Daarvoor is een combinatie van lokale en regionale maatregelen nodig. Inspreker verzoekt derhalve bij het opstellen van anti-verdrogingsmaatregelen ook aandacht te besteden aan aanvullende maatregelen in gebieden waar al dergelijke maatregelen uitgevoerd of gepland zijn.	In het verdere planproces zal hiermee rekening gehouden worden.
12c	De reconstructie biedt kansen voor het verder verduurzamen van het watersysteem in het algemeen en van de kwaliteit van grond- en oppervlaktewater in het bijzonder.	Kwaliteitsverbetering van grond- en oppervlaktewater is inderdaad een van de reconstructiedoelen.
12d	Bij de bepaling van de effecten t.a.v. de verdroging is niet alleen de verandering van de grondwaterstand maar ook die van kwel/inzijging van belang. Ook moet in dit kader gekeken worden naar andere - bv. chemische en bodemkundige - randvoorwaarden. De verbinding tussen natuur en watersystemen, bv. het gewenste grondwater- en oppervlaktewater-regime (GGOR) wordt gemist.	In het kader van de verdrogingsbestrijding hebben de provincies natuurdoeltypen vastgesteld voor de verschillende natuurgebieden. Daarin zit besloten een gewenste grond- en oppervlaktewatersituatie. Het gaat daarbij om grondwaterstanden, kwel en inzijging en een chemische karakteristiek. Dit beleid vormt uitgangspunt voor de reconstructie.
12e	Het thema "waterwinning" is in het algemeen onderbelicht, terwijl drinkwaterwinning een positieve bijdrage kan leveren in het reconstructiegebied. Meer aandacht is nodig voor de mogelijke meerwaarde van het combineren van de verschillende functies, bv. natuurontwikkeling en drinkwaterwinning.	Bij het zoeken naar een optimale ruimtelijke inrichting is het combineren van meerdere functies de grote uitdaging. In de verdere planontwikkelingsfase zullen de mogelijkheden hiervoor creatief moeten worden verkend.
13	Nederlandse Vakbond Varkenshouders (NVV) , Leusden Nederlandse Melkveehouders Vakbond (NMV), Renswoude	

13a	Uit de startnotitie blijkt dat uitgegaan wordt van een zoneringsbeleid. Inspreker acht een scheiding van natuur en landbouw echter onacceptabel. In het verleden hebben beide functies elkaar ondersteund. De zonering is gebaseerd op een onvoldoende wetenschappelijk onderbouwd ammoniakbeleid. Milieubeleid wordt gebruikt als instrument voor ruimtelijke ordening. Bovendien is het regeringsbeleid gericht op emissie en niet op depositie. Voor verwevenheid van functies in het buitengebied bestaat een groot maatschappelijk draagvlak.	Scheiding van landbouw en natuur is niet de opzet. De grondgebonden veehouderij wordt zelfs een belangrijke beheersfunctie toebedacht. Met de nieuwe Wet Ammoniak en Veehouderij en de komende AmvB huisvesting is het beleid verschoven naar meer emissiegericht. Voor de 250 meterzones blijft echter de depositie-benadering bestaan.
13b	De ecologische verbindingzones vormen een enorm veterinair risico en zijn ook in strijd met het uitgangspunt van de Reconstructiewet (clustering van varkensgebieden).	De reconstructiewet kent vele doelstellingen. M.b.t. de veterinaire risico's ligt de hoofdverantwoordelijkheid bij de individuele ondernemer: hygienemaatregelen, zorgvuldigheid in contacten en zoveel mogelijk streven naar gesloten bedrijven.
13c	Om te voorkomen dat de rechtspositie van inspreker wordt aangetast moet de reconstructie civielrechtelijk worden geregeld, niet bestuursrechtelijk.	De wetgever heeft dit in de vorm van een reconstructiewet en dus als publiekrechtelijk instrument geregeld.
13d	De reconstructie is nog niet schriftelijk goedgekeurd door de EEG.	De reconstructiewet behoeft geen Brusselse goedkeuring. Dat geldt wel voor eventuele nieuwe uitvoeringsregelingen.
13e	De financiering van de reconstructie is nog volstrekt onduidelijk, zodat het niet uitgesloten is dat de "blijvers" in de landbouw op hoge kosten worden gejaagd.	In het reconstructieplan zullen de ambities in een goede verhouding dienen te staan tot de beschikbare middelen.

14 Ministerie van Verkeer & Waterstaat, Directoraat-Generaal Rijkswaterstaat, Directie IJsselmeergebied, Lelystad (mede namens directies Utrecht en Oost-Nederland)		
14a	Aandacht wordt gevraagd voor het project "Afwenteling" van de Commissie Integraal Waterbeheer (CIW), waarin ecologisch gezond water de basis vormt van waaruit normen worden afgeleid. De methodiek wordt getest op het stroomgebied van de Eem, en het Eem- en Gooimeer.	Wij nemen met belangstelling kennis van dit project.
14b	Inspreker verzoekt derhalve de watersysteemgrenzen voor de te onderzoeken milieu-aspecten geografisch uit te breiden met het ontvangende oppervlaktewater van het reconstructiegebied. Dit betekent dat ook de milieu-effecten in de Zuidelijke Randmeren (Nijkerkernauw, Eem- en Gooimeer) in beeld moeten worden gebracht.	In de richtlijnen is opgenomen dat het studiegebied het plangebied omvat plus omliggende gebieden voor zover daar effecten van de voorgenomen activiteit kunnen optreden. Per milieuaspect kan de omvang van het studiegebied verschillen.
14c	Met verwijzing naar het project BEZEM (Bestrijding Eutrofiëring Zuidelijke Randmeren) verzoekt inspreker om per zonering, maatregel en voorziening aan te geven wat de te verwachten effecten zijn van de parameters stikstof en totaal-fosfaat in deze meren.	Voor de Randmeren zelf zijn geen expliciete waterkwaliteitsdoelstellingen opgenomen. In de startnotitie zijn voor de reconstructie streefdoelstellingen opgenomen voor de kwaliteitsverbetering van het oppervlaktewater. Verbeteringen in het reconstructiegebied zullen voor de randmeren ook positieve effecten hebben.

15	Waterschap Vallei & Eem, Leusden	
15	De startnotitie biedt niet per definitie voldoende aanknopingspunten voor een helder beleidskader en afrekenbare doelen, want: - de gestapelde problematiek komt onvoldoende in beeld, waardoor de voorgenomen activiteiten van de Reconstructiecommissie i.o. onvoldoende duidelijk zijn; - de studie-alternatieven zijn te vrijblijvend en vergen te veel onderzoek, hetgeen - gelet op tijdsdruk en kosten - niet doelgericht is. Inspreker beveelt daarom de volgende aanpak aan: 1 Huidige situatie nauwkeurig per deelgebied in beeld brengen en thema's in onderlinge samenhang uitwerken; 2 Autonome ontwikkeling (AO) als volwaardig planalternatief meenemen; 3 De ingevolge de Reconstructiewet aan te geven "meest gewenste ontwikkeling" (MGO) als gebiedsvisie interactief ontwikkelen 4 Als laatste het "meest milieuvriendelijke alternatief" (MMA) beschrijven. 5 Voorkeursalternatief samenstellen uit AO, MGO en MMA.	De in de richtlijnen aangegeven gefaseerde aanpak van de mer en het planvormingsproces komt tegemoet aan weergegeven problemen en daaruit volgende aanbevelingen van de inspreker.

16 Gewestelijke Land- en Tuinbouw Organisatie (GLTO), Wageningen		
16a	In het planalternatief "Verblijven" moet (meer) aandacht worden besteed aan kleinschalige educatie op het gebied van voedsel, voedselgrondstoffen, flora en fauna (bv. leerboerderijen).	Wij achten aandacht voor kleinschalige educatie zinnig. Dit is echter meer een aandachtspunt voor de uitvoeringsfase. En mogelijk kunnen vooruitlopend op het reconstructieplan dergelijke projecten al vorm krijgen.
16b	In het planalternatief "het natuurlijke voorop" dienen omvangrijke landbouwonwikkelingsgebieden gecreëerd te worden om de bedrijven uit het extensiveringsgebied te kunnen opvangen. In de richtlijnen moet worden aangegeven dat bij dit alternatief meer win-win situaties bereikbaar zijn.	De reconstructie beoogt vele beleidsdoelstellingen te realiseren door een integraal en samenhangend pakket van maatregelen uit te voeren. Inspreker's opmerking moet in dat licht worden gezien en meegenomen.
16c	Binnen een 4e alternatief dienen mogelijkheden te worden ontwikkeld om extra middelen te genereren, waarbij gedacht kan worden aan de regeling Ruimte voor Ruimte, gericht op woningen en lokale bedrijventerreinen.	Binnen de opdracht is plaats voor de Reccio om met voorstellen voor de introductie van rode functies te komen, wanneer die in dienst staan van de beoogde kwaliteitsimpuls van het landelijk gebied. Inspreker wordt uitgenodigd dit in het verdere planvormingstraject in te brengen.
16d	In het alternatief "gebied om te werken" moet de aandacht meer uitgaan naar schone en duurzame productie door de vernieuwing van de gangbare landbouw, bv. door de introductie van emissievrije stalsystemen in de hokdierhouderij en door bacteriële toevoegingen bij mestopslag.	Vanzelfsprekend is de vernieuwing van de gangbare landbouw tot een schone en duurzame produktietak een belangrijke ontwikkeling, waar in de planvorming op ingespeeld kan worden.
16e	Gezien de gronddruk biedt de grondmobiliteit onvoldoende mogelijkheden om de doelen die met functieverandering te maken hebben binnen de daartoe gestelde tijd (2015) te realiseren. Deze doelen verdienen dan ook aanpassing.	In de komende planvormingsfase zal duidelijk worden in hoeverre het mogelijk is de verschillende doelstellingen in onderlinge samenhang te realiseren. De verwachtingen t.a.v. de grondmobiliteit zullen hierbij worden meegenomen.
16f	Uit de startnotitie zou kunnen worden opgemaakt dat voor bedrijven < 70 NGE geen perspectief bestaat. Bestaat dan nog voldoende draagvlak voor het plan?	In de startnotitie is als doel door de Reccio geformuleerd dat bedrijven die nu groter zijn dan 70 NGE voldoende ontwikkelingsmogelijkheden krijgen om door te groeien met gemiddeld 2% per jaar, hoewel dit niet voor alle individuele situaties mogelijk zal zijn. Schaalvergroting is echter niet de enige optie voor bedrijfscontinuïteit. Duurzame landbouw kan ook vorm krijgen via o.a. produceren voor deelmarkten met een hogere toegevoegde waarde, verbreding met een niet-agrarische nevenactiviteit, etc.

17	Gemeente Barneveld	
	Geen opmerkingen	

18 Werkgroep Natuur en Landschap Wageningen		
18a	Uitwerking van meer dan één robuuste verbindingszone, o.a. langs de noordzijde van Wageningen.	zie commentaar 2f, 2n en 11.
18b	Uitwerking van de waterretentiefunctie binnen het watersysteem, waardoor behoefte aan waterbergingscapaciteit kan worden beperkt en verdroging wordt tegengegaan.	Wij onderschrijven het belang van het langer vasthouden van water in het watersysteem zelf. In de watervisie van het waterschap Vallei & Eem wordt aangegeven dat in de haarvaten van de beeksystemen water langer vastgehouden zal worden. Deze visie vormt de basis voor de door de provincies vast te stellen stroomgebiedssvisie, welke een belangrijke bouwsteen vormt voor het uiteindelijk vast te stellen reconstructieplan. In de praktijk worden de stroomgebiedsvisie en het reconstructieplan in nauwe samenhang met elkaar ontwikkeld.
18c	Het in kaart brengen van de gevolgen voor de natuur van lichthinder veroorzaakt door kassen, erven, wegen etc.	Het reduceren van lichthinder is geen zelfstandige doelstelling van de reconstructie. Zo nodig zullen, afhankelijk van de voorgestelde maatregelen, de effecten van lichthinder in mer fase 2 wel worden meegenomen.
18d	Het plaatsen van windmolens bij de beoordeling van de gevolgen van de bouw, aanleg of verwijdering van stenen objecten en elementen voor de identiteit van het landschap.	Dit thema valt buiten het afwegingskader van de reconstructie.
18e	Inspreker vraagt in het kader van sanering van riooloverstorten om aandacht en financiële middelen voor waterretentie binnen de kernen.	Waterretentie binnen kernen is zeker belangrijk in verband met de sanering van riooloverstorten, maar maatregelen binnen de kernen vallen buiten de reikwijdte van de reconstructie.
18f	Inspreker stelt vast dat Wageningen niet tot het concentratiegebied behoort, waardoor er geen reconstructiemiddelen beschikbaar zijn, hetgeen volgens inspreker impliceert dat de palmen van de Gebiedscommissie Binnenveld-Oost volledig gefinancierd moeten worden uit het ROM-beleid. De vraag is of dat terecht is.	Het gebied van de Gebiedscommissie Binnenveld-Oost behoort voor meer dan de helft tot het grondgebied van Ede, dat wel tot het concentratiegebied behoort. Voor eventuele maatregelen op Wageningse grondgebied zijn verschillende geldstromen beschikbaar die niet strikt gekoppeld zijn aan de reconstructie. Overigens zijn de ROM-middelen aflopend, vanwege de introductie van een nieuwe financieringssysteem voor gebiedsgericht beleid bij het Rijk.
18g	Meer aandacht wordt gevraagd voor geomorfologische en aardkundige waarden van het gletsjerdal tussen twee stuwwallen	In de richtlijnen wordt ook aandacht gevraagd voor aardkundige waarden.

18h	Boslocaties in het alternatief "Het natuurlijke voorop" moeten voornamelijk dienen ter versterking van de EHS, terwijl bufferen van oprukkende verstedelijking eerder past in het alternatief "Gebied om te verblijven".	Dit zijn zinvolle aandachtspunten voor de verdere planvorming en zullen ter kennis worden gebracht van de Reccio. Inspreker kan deze punten mogelijk ook zelf naar voren brengen in een van de interactieve planvormingsbijeenkomsten in fase 1.
18i	In het streven naar reductie van de verstening in het buitengebied dient ook te worden gekeken naar niet-agrarische bebouwing.	Dit is juist. Grote vraag zal zijn, gezien ook de grote oppervlakte van voormalige agrarische bebouwing die leegstaat of leeg zal komen te staan, hoe we e.e.a. kunnen financieren. Zie ook commentaar 16 b en 24o
18j	Inspreken verzoekt om uitbreiding van het stiltegebied in het Binnenveld in zuidelijke richting tot aan de Grebbedijk. Dit ten gunste van de langs de Grift te ontwikkelen ecologische verbindingszone en de verbinding met het kerngebied in de uiterwaarden langs de Rijn.	Het aanwijzen van stiltegebieden valt buiten de reikwijdte van de reconstructie. Eventueel zouden maatregelen ter realisering van de doelstellingen binnen door de provincies aangewezen stiltegebieden mee kunnen koppelen met de reconstructie. Dit zal in een later stadium moeten worden bezien.

19 Hydron Midden-Nederland, Utrecht		
19a	Bij de waterfuncties van het reconstructiegebied moet niet alleen worden gedacht aan waterberging maar bv. ook aan (drink)watervoorzienig	Er dienen inderdaad meerdere waterfuncties in beschouwing genomen te worden.
19b	Het voornemen tot verplaatsing van grondwateronttrekking naar minder kwetsbare gebieden (Utrecht) moet in het kader van de reconstructie worden gezien als een autonome ontwikkeling.	Dit is juist. Echter de noodzaak tot het verplaatsen van grondwateronttrekkingen zou wellicht beïnvloed kunnen worden door de antiverdrogingsmaatregelen die in reconstructieverband worden genomen (zie ook bij 3).
19c	Reductie van grondwateronttrekking is niet voldoende om de verdroging tegen te gaan. Ook een combinatie van lokale en regionale maatregelen is nodig. In het kader van de reconstructie moeten mogelijkheden daartoe worden onderzocht, evenals de verduurzaming van het watersysteem.	Met name regionale antiverdrogingsmaatregelen zullen een belangrijk onderdeel vormen van het reconstructieplan. De totale bijdrage van de grondwaterwinningen aan de verdroging is inderdaad beperkt. Op lokaal niveau kan de invloed echter groot zijn. Maatregelen die in het kader van de reconstructie genomen worden kunnen de invloed van de winningen mogelijk compenseren (zie ook 2).
19d	Bij de effecten van verdroging gaat het niet alleen om de effecten voor de grondwaterstanden, maar ook om de kwel/wegzijgingsveranderingen. Uiteindelijk gaat het om de verandering in hectares verdroogd gebied.	Ook de kwel/wegzijgingsveranderingen zullen worden meegenomen.
19e	Onder het kopje "Watersystemen" in de startnotitie ontbreekt de verbinding tussen natuur en watersystemen, bv. GGOR (gewenst grondwater- en oppervlaktewaterregime).	Zie het antwoord op 12d.
19f	Inspreker herinnert aan de overeenkomst met de provincie Utrecht tot reductie van de vergunde grondwaterwinning met 9 miljoen m3 per jaar en tot het zoeken van tijdige vervangende productiecapaciteit ("diepe grondwaterwinning voor Vervangende Productie Capaciteit (VCP2)"). In het kader van de reconstructie moet hiernaar worden verwezen en moet hiermee rekening worden gehouden.	Deze overeenkomst is inderdaad een vaststaand gegeven, waar rekening mee gehouden moet worden.
19g	In het algemeen blijven de waterwinning en combinaties van verschillende functies onderbelicht.	Dit zal als aandachtspunt voor de verdere planvorming aan de Reccio worden meegegeven.
18h	Inspreker wil graag actief betrokken worden bij de verdere mer- en planontwikkelingen.	In overleg met de Reccio zal worden gezien hoe aan deze wens invulling kan worden gegeven.

20 Gemeente Driebergen-Rijsenburg		
20a	Aan het gebied ten zuiden van de Utrechtse Heuvelrug wordt nauwelijks aandacht besteed.	Zie ook bij 3: De reden dat aan dit gebied relatief weinig aandacht wordt besteed is dat onlangs voor het Langbroekerweteringgebied een uitvoeringsprogramma in het kader van het gebiedsgerichte project is vastgesteld en in uitvoering genomen. De afspraken die daar zijn gemaakt zullen in principe worden gerespecteerd. Wel kan het zijn dat in het kader van de reconstructie aanvullende maatregelen genomen zullen worden
20b	Het feit dat gekozen is voor slechts 3 thema's heeft ertoe geleid dat bepaalde onderwerpen, zoals "water" en "cultuurhistorie", ten onrechte onderbelicht zijn gebleven. Inspreker vraagt bijzondere aandacht voor de cultuurhistorische waarde van het gebied ten zuiden van de Utrechtse Heuvelrug (Nota Belvédère).	Water vormt een zeer belangrijk thema in het gehele planvormingsproces. In de richtlijnen wordt expliciet gevraagd aandacht te besteden aan cultuurhistorie.
20c	In het kader van de reconstructie dienen de afspraken die zijn gemaakt in het kader van het gebiedsgericht project Langbroekerwetering en waarvoor een breed draagvlak is ontstaan, te worden gerespecteerd. Het is niet de bedoeling dat dit gebied een functie krijgt bij het oplossen van problemen die elders in het reconstructiegebied zijn veroorzaakt.	Zie antwoord op 20a.
20d	De landschapskaart suggereert ten onrechte dat het kommenlandschap doorloopt tot in de bebouwde kom. Daartussen ligt echter het slagenlandschap. De bestaande ecologische verbindingzones ten zuiden van de Heuvelrug en twee zoekgebieden (ten noorden van A12 en spoorlijn) dienen alsnog op kaart te worden weergegeven.	Wij hebben notie genomen van uw opmerking betreffende het slagenlandschap. De ecologische verbindingzones, zoals opgenomen in het natuurgebiedspaln Kromme Rijngebied vormen het vertrekpunt voor de Reccio.
21 Gemeente Eemnes		
21a	Uit de startnotitie blijkt niet wat de ruimtelijke implicaties van de reconstructie kunnen zijn, met name niet als het gaat om de extensiverings-, verwevings-, en landbouwontwikkelingsgebieden.	De ruimtelijke implicaties zijn sterk afhankelijk van de invulling en instrumentering van de integrale zonerings. De mogelijke uitwerkingen zullen in de komende planvormingsfase plaatsvinden.
21b	Onvoldoende is in beeld gebracht dat het bij een deel van de polder van Eemnes gaat om een natuur- en stiltegebied, dat fungeert als een van de belangrijkste fourageergebieden voor vogels in Nederland.	Met deze functies zal in het verdere planvormingsproces rekening worden gehouden.
21c	Op de kaart "Recreatievoorzieningen" is de jachthaven "Het Raboes" ten onrechte aangemerkt als camping en bungalowpark. Het golfterrein is niet in kaart gebracht.	Deze aanvullende feitelijke informatie zal in de verdere planvorming worden meegenomen.

22 Stichtse Rijnlanden, Houten		
22a	De plannen voor het gebiedsgericht project Langbroekerwetering en het herinrichtingsproject Groenraven-Oost moeten als vertrekpunt worden genomen voor de reconstructie.	Deze plannen zullen inderdaad als vertrekpunt voor de reconstructie worden beschouwd. Zie ook 20: 1 en 3.
22b	In de startnotitie wordt gewezen op verdrogingsproblemen in het gebied van de Utrechtse Heuvelrug, terwijl op de provinciale verdrogingskaart terecht is aangegeven dat juist de overgang naar de Kromme Rijn is verdroogd.	De provinciale verdrogingskaart vormt het uitgangspunt.
22c	De Utrechtse Natuurdoeltypen moeten niet zozeer dienen als uitgangspunt maar als richtinggevend.	De Utrechtse natuurdoeltypen, zoals gepresenteerd op de Utrechtse werkkaart zijn richtinggevend voor het opstellen van de Utrechtse natuurgebiedsplannen en het milieu- en waterbeleid. Als de natuurdoeltypen opgenomen zijn in de formeel vastgestelde natuurgebiedsplannen, dienen ze als uitgangspunt voor de reconstructieplanvorming. In uitzonderingsgevallen kan daarvan worden afgeweken.
22d	Bij het overzicht van door de provincie Utrecht en waterschappen genomen besluiten ontbreken Startnotitie, Plan van Aanpak en Uitvoeringsprogramma Langbroekerwetering (resp. '97 en '98 en 2000). Bij de door de provincie Utrecht nog te nemen besluiten ontbreekt het Schoonwatertracé Groenraven-Oost. Aan het overzicht van te nemen relevante besluiten ontbreekt voorts het Waterbeheersplan De Stichtse Rijnlanden (2002).	Met deze genomen besluiten zal in de verdere planvorming rekening worden gehouden.
22e	Het is niet realistisch om voor de stoffen Nitraat en Fosfor uit te gaan van de MTR-waarde voor 2010, zeker niet voor kleiige bodem.	In het komende planvormingstraject zal duidelijk worden welk doelbereik realistisch is. Wij nemen inspreker's opmerking mee.
22f	Onduidelijk is welk doel voor het waterbeleid in de reconstructie wordt nagestreefd.	In bijlage 2 van de startnotitie, 'meetbare doelen', zijn per abuis de streefdoelen voor de reconstructie onder het thema waterbeleid weggevalen. In hoofdstuk 4 van de startnotitie zijn de waterdoelen wel genoemd onder ' Milieu: waterkwantiteit', 'watersystemen' en 'Natuur'.
23 Rijksdienst voor de Monumentenzorg		
	Inspreker adviseert ook naar de historische ontwikkeling van het gebied te kijken, vooral ten aanzien van de Belvédère-gebieden Kromme Rijn en Utrechtse Heuvelrug (publicaties C.L. van Groningen).	In de richtlijnen wordt gevraagd om een cultuurhistorische beschrijving, waarbij het vooral gaat om archeologische en historisch-geografische aspecten.

24 Ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij, directie Oost, Deventer		
	- overlegt met de Inspecteur Milieuhygiëne Oost-Nederland; - afgestemd met Rijkswaterstaat Directie Oost-Nederland	
	<u>Algemeen</u> De bandbreedte vanuit de autonome ontwikkeling en de 3 studie-alternatieven leidt niet per definitie tot de elementen en combinaties die nodig zijn voor het voorkeursalternatief en het meest milieuvriendelijke alternatief (MMA). Door bepaling van het voorkeursalternatief in een vroeg stadium is snel duidelijk om welk initiatief het gaat en welke varianten van betekenis kunnen zijn. Centraal staan daarbij de aan de integrale zonering verbonden voorzieningen en maatregelen. Inspreker verzoekt om een duidelijke omschrijving van doelstellingen naar verwachtingen en randvoorwaarden.	Wij onderschrijven deze algemene opmerkingen. De gefaseerde mer komt tegemoet aan uw suggestie om via een helder afwegingstraject al in een vroeg stadium te komen tot een nadere inkadering en aanscherping van het voornemen. Het eindresultaat van de eerste mer-fase is een voorkeursalternatief op hoofdlijnen waarin ook de integrale zonering een belangrijke plaats krijgt.
24a	Reconstructiewet Concentratiegebieden Inspreker verzoekt de "opgaven" voor het reconstructieplan (12 jaar) én de resterende opgaven daarna voor de verschillende doelen nader aan te duiden t.b.v. een duidelijke afbakening voor de ontwikkeling van MER en reconstructieplan.	De reconstructiedoelen beperken zich tot het jaar 2015. In tabel 2 van de startnotitie, zijn onder het kopje streefdoel reconstructie dan ook die inspanningsverplichtingen opgenomen welke in 2015 zouden moeten worden gerealiseerd. Daadwerkelijke realisatie hangt natuurlijk af van voldoende middelen
24b	Waarom leidende ontwikkelingsrichtingen ? Aangegeven moet worden welke varianten in ieder geval in het MER moeten worden opgenomen en welke randvoorwaarden gelden voor alle studie-alternatieven, inclusief de ruimte die nog wordt gelaten voor eventuele aanpassingen.	In de eerste mer fase zal transparant het gehele selectieproces worden beschreven. Zaken die als een hard gegeven moeten worden beschouwd, vormen een vertrekpunt.
24c	Enkele saillante opgaven voor de studie-alternatieven Wat zijn de harde randvoorwaarden ? Welke problemen moeten wanneer zijn opgelost ? Te denken valt aan riooloverstorten, ongezuiverde lozingen op kwetsbare oppervlaktewateren, omgang met resterende wateronttrekkingen (drinkwaterwinning) en terugdringing van het areaal verdroogde natuurgebieden. Tevens zijn duidelijke (gebiedsgerichte) uitgangspunten nodig m.b.t. de milieudoelstellingen t.o.v. de specifieke natuurdoeltypen.	Op dit moment is sprake van een veelheid aan doelstellingen. De mate waarin ze ook daadwerkelijk in het reconstructieplan komen hangt daarbij ook af van draagvlak, haalbaarheid en kosten. Op geen enkel punt is in dit stadium een 100% doelrealisatie te garanderen. In het uiteindelijke reconstructieplan dienen de concreet haalbare doelstellingen ook voorzien te zijn van een uitvoeringsprogramma en begroting.
24d	Zolang door de Tweede Kamer niet over de Ammoniakwet is beslist moet rekening worden gehouden met zowel een zone van 250 als van 500 m rond kwetsbare natuurgebieden.	De Wet Veehouderij en ammoniak is inmiddels duidelijk. Deze zal als uitgangspunt voor het reconstructieplan worden gehanteerd

24e	Voor zover het gaat om grote ruimteclaims (denk aan stedelijke uitbreidingen, infrastructuur en bedrijventerreinen) moet ook rekening worden gehouden met nog binnen de (reconstructie)planperiode te nemen besluiten.	Alleen stedelijke uitbreidingen die onherroepelijk zijn kunnen op de plankaarten als gegeven worden opgenomen. In de AO zal in algemene zin wel met het ruimtelijk beleid rekening worden gehouden. De Reccio is hierin volgend.
24f	Hoewel varkensvrije zones en afsluitbare grenzen naar buiten het gebied zijn geplaatst dient in het MER te worden ingegaan op de milieu-effecten van hier bedoelde compartimentering.	In mer fase 2 zullen opnieuw richtlijnen worden vastgesteld. Eventuele effecten van deze compartimentering zijn in die fase aan de orde. Omdat aan deze landelijke compartimentering met name ook rijksbeleid zal worden gekoppeld, zal het be-merren op reconstructieplanniveau niet goed mogelijk zijn.
24g	Er moet worden toegezien op een juiste toepassing van de beschermingsformules uit de Vogel- en Habitatrichtlijn.	In de richtlijnen wordt verwezen naar de Habitat- en Vogelrichtlijngebieden.
24h	Het is noodzakelijk duidelijkheid te geven over de "hardheid" van de natuurgebiedsplannen (uitgangspunt of bouwsteen) t.o.v. het reconstructieplan.	De natuurgebiedsplannen vormen het vertrekpunt voor de planvorming door de Reccio. De Reccio kan wel voorstellen doen voor aanpassingen en aanvullingen en wordt gevraagd voorstellen te doen voor de begrenzing van de nog "zwevende hectares".
24i	De beleidsopgaven voor Utrechtse Heuvelrug, de Robuuste Ecologische Verbindingen en het Centraal Veluws Natuurgebied en de effecten daarop van de voorgenomen activiteiten moeten in het MER expliciet worden meegenomen. In de richtlijnen moet worden aangegeven in hoeverre de maatregelen en voorzieningen per studie-alternatief hard zijn en in hoeverre er nog marges zijn.	In de reconstructieopgave wordt ook rekening gehouden met de knelpunten en wensen uit de aanliggende gebieden. Ook de milieueffecten buiten het plangebied zullen zonodig in het mer in beeld gebracht worden. In fase 1 zal het gehele planproces en de daarin plaatsvindende 'trechtering', transparant worden beschreven
24j	Resumé: accentverschillen tussen de studie-alternatieven Bij invulling van het studie-alternatief "gebied om te werken" moet meer worden gewerkt vanuit de watersysteembenadering.	De studiealternatieven vormen slechts een hulpmiddel om te komen tot een voorkeursalternatief op hoofdlijnen. De watersysteembenadering geldt als orderingsprincipe voor alle alternatieven.

24k	Voorkeursalternatief en meest milieuvriendelijk alternatief Uitgangspunten (harde randvoorwaarden), planopgave en variabelen moeten concreter worden aangegeven, zodat snel tot een voorkeursalternatief en een MMA kan worden gekomen. De harde randvoorwaarden moeten met name betrekking hebben op landbouwstructuur, milieu, ruimtelijke ontwikkelingen, ontwikkeling en beheer van natuur en landschap en waterbeheer.	Zie antwoord 24. algemeen
24l	Beschrijving van de milieu-effecten Bij de beoordeling of een alternatief "redelijkerwijs in beschouwing te nemen" is, zijn sociaal-economische aspecten ook van belang. Deze horen echter niet thuis in een MER.	De besluitvorming over het reconstructieplan zal inderdaad niet enkel gebaseerd worden op milieuinformatie.
24m	Doelen en doelbereik Inspreker is positief over het feit dat gepoogd wordt te werken met meetbare doelstellingen, maar is van mening dat de te realiseren milieudoelen zoals die in de startnotitie zijn geformuleerd (in hiërarchie, omvang en tijd) niet duidelijk zijn.	In deze onderzoeksfase wordt uitgegaan van het realiseren van een veelheid van doelen. In latere fasen zal moeten worden geprioriteerd. In het uitvoeringsprogramma wordt duidelijk welke ambities daadwerkelijk kunnen worden gerealiseerd.
24n	Een verwijzing naar de Kaderrichtlijn Water is nodig. Het meenemen van een "watertoets" in het MER is aan te bevelen.	In kader van mer zullen hydrologische gevolgen in beeld worden gebracht. Op dit schaalniveau zullen dus de watergevolgen in de planafweging al een rol spelen. In zoverre is er dus al sprake van een eerste "watertoets".
24o	50% sloop van door bedrijfsbeëindiging vrijkomende agrarische gebouwen is niet haalbaar.	In het uiteindelijke reconstructieplan zullen de ambities in verhouding moeten staan met de middelen. De geldt voor alle planonderdelen. zie antwoord 16 b en 18i
24p	Voortzetting van landbouwbedrijven >70 NGE kan niet overal in de Gelderse Vallei aan de orde zijn.	zie commentaar bij 16f
24q	Bij recreatie hoort de doelstelling "toegankelijkheid van het landelijk gebied".	Dit zal in de verdere planontwikkeling worden meegenomen.
24r	Reeds genomen besluiten Bij de besluiten van het Rijk moet ook de Kaderrichtlijn Water worden genoemd. Structuurschema Verkeer en Vervoer moet worden vervangen door het Nationaal Verkeers- en Vervoersplan (NVVP)	Zal worden meegenomen. Over de concrete toepassing van de Kaderrichtlijn bestaat op dit moment echter nog geen duidelijkheid.

	Inspreker adviseert een aantal feitelijke aanpassingen door te voeren in de kaartbijlagen.	De kaarten uit de startnotitie zelf zullen niet meer kunnen worden aangepast, maar inspreker's opmerkingen zijn waardevolle aanvullingen voor de verdere planvorming en zullen dan ook aan de Reccio worden doorgegeven.	
--	---	---	--